

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

***ATASKAITA
APIE PIRMINĖS TEISINĖS PAGALBOS ORGANIZAVIMĄ IR TEIKIMĄ
2010 M.***

**Vilnius
2011**

Ataskaita apie pirminės teisinės pagalbos organizavimą ir teikimą parengta remiantis valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybų (toliau vadinama – Tarnybos) Teisingumo ministerijai pateikta informacija apie pirminės teisinės pagalbos organizavimą ir teikimą kiekvienos Tarnybos veiklos teritorijoje. Šią informaciją Tarnybos pateikia, išanalizavusios ir apibendrinusios savivaldybių institucijų veiklos organizuojant ir teikiant pirminę teisinę pagalbą ataskaitas.

Ataskaita apibendrina Tarnybų pateiktus statistinius duomenis. Ataskaitinis laikotarpis 2010-01-01 – 2010-12-31. Palyginimui pateikiami ir svarbiausi 2007, 2008 ir 2009 metų savivaldybių institucijų veiklos, organizuojant ir teikiant pirminę teisinę pagalbą, ataskaitų apibendrinti duomenys.

I. PIRMINĖS TEISINĖS PAGALBOS TEIKIMO BŪDAS

2010 m., kaip ir 2007, 2008 ir 2009 m., daugumoje savivaldybių pirminę teisinę pagalbą teikė savivaldybės administracijos valstybės tarnautojai, kurių pareigybių aprašymuose nustatytos teisinio pobūdžio funkcijos, ar darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis, kuriose numatytos teisinio pobūdžio darbo funkcijos. Pagrindinis savivaldybių motyvas, pasirenkant šį pirminės teisinės pagalbos teikimo būdą, – greitas ir efektyvus pirminės teisinės pagalbos teikimas: pirminė teisinė pagalba suteikiama iš karto, kai asmuo kreipiasi, taupomos pareiškėjų lėšos bei laiko sąnaudos, jie nesiunčiami į kitas įstaigas ar institucijas. Savivaldybėje pirminę teisinę pagalbą galima teikti efektyviau, ekonomiškiau, greičiau surenkant informaciją iš savivaldybių padalinių, sutaupomos besikreipiančių asmenų lėšos bei laiko sąnaudos, asmenys nesiunčiami į kitas įstaigas ar institucijas, taip sparčiau ir efektyviau sprendžiamos įvairios pareiškėjų problemos. Pirminę teisinę pagalbą teikiant savivaldybių tarnautojams, savivaldybių administracijoje galima kontroliuoti teisinės pagalbos teikimo kokybiškumą ir specialios tikslinės dotacijos, skirtos pirminei teisei pagalbai teikti, lėšų panaudojimo efektyvumą, užtikrinti paprastesnį apskaitos tvarkymą.

2010 m. advokatai pagal sutartis dėl pirminės teisinės pagalbos teikimo pirminę teisinę pagalbą teikė 3 savivaldybėse: Kauno m., Lazdijų r., Kėdainių r. (palyginimui, 2008 m. tokios savivaldybės buvo 5, 2009 m. – 4, 2008 m. – 5, 2007 m. – 5, o 2006 m. – 6).

Alytaus m. savivaldybėje nuo 2010-01-01 iki 2010-08-05 pirminę teisinę pagalbą teikė advokatas, o nuo 2010-08-05 valstybės tarnautojai.

Pažymėtina, kad 2010 m., kaip ir 2009 m., 2008 m. bei 2007 m., nė viena savivaldybė nesudarė sutarčių su viešosiomis įstaigomis dėl pirminės teisinės pagalbos teikimo.

Žemiau esančioje lentelėje pateikta informacija apie pirminę teisinę pagalbą teikiančius subjektus, asmenų, teikiančių pirminę teisinę pagalbą, skaičių, darbo užmokesčio ir socialinio draudimo įmokų savivaldybės administracijos valstybės tarnautojams ar darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, mokėjimo šaltinius.

Eilės Nr.	Savivaldybės pavadinimas	Pasirinktas pirminės teisinės pagalbos teikimo būdas ir asmenų teikusių pirminę teisinę pagalbą skaičius	Darbo užmokesčio ir socialinio draudimo įmokų mokėjimo šaltiniai
1.	Alytaus m. sav.	4 VT/D (iki 2010-08-05 teikė advokatas)	STD
2.	Alytaus r.	3 VT/D (iki 2010-06-14 teikė 4 tarnautojai)	STD
3.	Lazdijų r. sav.	advokatas	STD
4.	Birštono sav.	1 VT/D	STD+SB
5.	Jonavos r. sav.	1 VT/D	STD+SB
6.	Kaišiadorių r. sav.	1 VT/D	STD
7.	Kauno m. sav.	3 advokatai	STD
8.	Kauno r. sav.	5 VT/D	STD
9.	Prienų r. sav.	2 VT/D	STD
10.	Kalvarijos sav.	1VT/D	STD

11.	Kazlų Rūdos sav.	1 VT/D	STD+SB
12.	Marijampolės sav.	1VT/D	STD+SB
13.	Šakių r. sav.	1 VT/D	STD
14.	Vilkaviškio r. sav.	1 VT/D	STD+SB
15.	Jurbarko r. sav.	1 VT/D	STD
16.	Vilniaus m. sav.	5 VT/D	STD
17.	Vilniaus r. sav.	1 VT/D	STD
18.	Elektrėnų sav.	3 VT/D	STD
19.	Trakų r. sav.	2 VT/D	STD
20.	Švenčionių r. sav.	1 VT/D	STD+SB
21.	Širvintų r. sav.	1 VT/D	STD
22.	Ukmergės r. sav.	1 VT/D	STD
23.	Ignalinos r. sav.	1 VT/D	STD
24.	Druskininkų sav.	1 VT/D	STD+SB
25.	Visagino sav.	1 VT/D	STD
26.	Molėtų r. sav.	1 VT/D	STD+SB
27.	Varėnos r. sav.	2 VT/D	STD
28.	Šalčininkų r. sav.	2 VT/D	STD+SB
29.	Zarasų r. sav.	1 VT/D	STD
30.	Raseinių r. sav.	1 VT/D	STD+SB
31.	Joniškio r. sav.	1 VT/D	STD
32.	Akmenės r. sav.	2 VT/D	STD
33.	Šiaulių r. sav.	2 VT/D	STD
34.	Pakruojo r. sav.	1 VT/D	STD
35.	Kelmės r. sav.	1 VT/D	STD+SB
36.	Mažeikių r. sav.	1 VT/D	STD
37.	Radviliškio r. sav.	2 VT/D	STD
38.	Telšių r. sav.	1 VT/D	STD+SB
39.	Šiaulių m. sav.	2 VT/D	STD
40.	Anykščių r. sav.	2 VT/D	STD+SB
41.	Biržų r. sav.	2 VT/D	STD
42.	Kėdainių r. sav.	1 advokatas	STD
43.	Kupiškio r. sav.	1 VT/D	STD
44.	Pasvalio r. sav.	2 VT/D	STD
45.	Panevėžio sav.	5 VT/D	STD
46.	Panevėžio r. sav.	1 VT/D	STD+SB
47.	Rokiškio r. sav.	3 VT/D	STD+SB
48.	Utenos r. sav.	2 VT/D	STD+SB
49.	Klaipėdos m. sav.	3 VT/D	STD
50.	Klaipėdos r. sav.	3 VT/D	STD
51.	Palangos m. sav.	1 VT/D	STD
52.	Plungės r. sav.	1 VT/D	STD
53.	Neringos sav.	1 VT/D	STD
54.	Tauragės r. sav.	2 VT/D	STD
55.	Skuodo r. sav.	2 VT/D	STD
56.	Šilalės r. sav.	2 VT/D	STD+SB
57.	Kretingos r. sav.	2 VT/D	STD

58.	Rietavo sav.	1 VT/D	STD
59.	Pagėgių sav.	1 VT/D	STD
60.	Šilutės r. sav.	2 VT/D	STD

Santrumpų paaiškinimai:

advokatas – pirminę teisinę pagalbą teikia advokatas ar advokato kontora.

VT/D – pirminę teisinę pagalbą teikia savivaldybės valstybės tarnautojas(-ai) ar darbuotojas(-ai), dirbantis(-ys) pagal darbo sutartį.

STD – darbo užmokestis ir socialinio draudimo įmokos mokami iš specialios tikslinės dotacijos lėšų.

SB – darbo užmokestis ir socialinio draudimo įmokos mokami iš savivaldybės biudžeto lėšų.

Iš lentelėje pateiktų duomenų darytina išvada, kad 17 savivaldybių darbo užmokestis bei socialinio draudimo įmokos savivaldybės valstybės tarnautojams ir darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, buvo mokami ne tik iš specialios tikslinės dotacijos lėšų, bet ir iš savivaldybių biudžetų lėšų. 2008 m. buvo 17 tokių savivaldybių, 2009 m. – 13.

Išanalizavus Tarnybų pateiktus savivaldybių institucijų veiklos ataskaitų apibendrinimus, darytina išvada, kad ne visos savivaldybės įgyvendino Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 24 straipsnio 2 dalies reikalavimą nustatyti ne mažiau kaip dvi papildomas prašymų ir skundų priėmimo valandas per savaitę pasibaigus viešojo administravimo subjekto darbo dienos laikui. Tarnybos pranešė, kad šis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 24 straipsnio 2 dalyje nustatytas reikalavimas buvo įgyvendintas Akmenės r., Joniškio r., Šiaulių m., Mažeikių raj., Telšių r., Šiaulių r., Anykščių, Biržų r. Savivaldybėse.

Anykščių, Biržų, Pasvalio r., Akmenės r., Joniškio r., Šiaulių m., Šiaulių r., Radviliškio r. savivaldybėse pirminė teisinė pagalba buvo reguliariai teikiama ne tik savivaldybės administracijos patalpose, bet ir pagal patvirtintus grafikus savivaldybių seniūnijose. Kauno Tarnyba nurodė, kad Prienų r. savivaldybė per metus suorganizavo 100 susitikimų su gyventojais (50 seniūnijose ir 50 savivaldybėje), kitos savivaldybės, esančios Kauno Tarnybos veiklos teritorijoje, susitikimų su gyventojais neorganizavo.

II. VISUOMENĖS INFORMAVIMAS APIE VALSTYBĖS GARANTUOJAMĄ TEISINĘ PAGALBĄ

Išnagrinėjus Tarnybų pateiktus savivaldybių veiklos ataskaitų apibendrinimus, nustatyta, kad 8 savivaldybės iš specialios tikslinės dotacijos skyrė lėšų visuomenei informuoti apie valstybės garantuojamą teisinę pagalbą ir jos teikimo sąlygas (2009 m. buvo 18 tokių savivaldybių, 2008 m. – 25 savivaldybės, 2007 m. – 23 savivaldybės). 14 savivaldybių visuomenės informavimui panaudojo savivaldybės biudžeto lėšas (2009 m. tokių savivaldybių buvo 15, 2008 – 13 savivaldybių, 2007 m. – 14 savivaldybių). Anykščių r., Panevėžio m. savivaldybės nurodė, kad naudojo savivaldybių biudžeto lėšas vietos gyventojams informuoti, tačiau neturi galimybės nurodyti, kiek tiksliai savivaldybės biudžeto lėšų buvo panaudota šiam tikslui.

Tarnybos savivaldybių veiklos ataskaitų apibendrinimuose nurodė, kad dažniausiai savivaldybių pasirenkamos visuomenės informavimo priemonės yra informacijos pateikimas skelbimų lentose, stenduose, plakatų eksponavimas viešose vietose, informacinių pranešimų skelbimas vietinėje žiniasklaidoje, informacijos talpinimas savivaldybių interneto puslapiuose bei lankstinukų ir kitos informacinės medžiagos platinimas.

Tarnybos, atsižvelgdamos į Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2008 m. liepos 11 d. įsakymu Nr. 1R-279 patvirtintų Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybų veiklos ataskaitų rengimo ir pateikimo Teisingumo ministerijai taisyklių 9.1 ir 9.6 punktus, pateikė informaciją apie savivaldybių institucijų veiklą Tarnybų veiklos teritorijose, informuojant vietos gyventojus apie galimybes gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą ir jos teikimo sąlygas, įvertinant Visuomenės informavimo apie valstybės garantuojamą teisinę

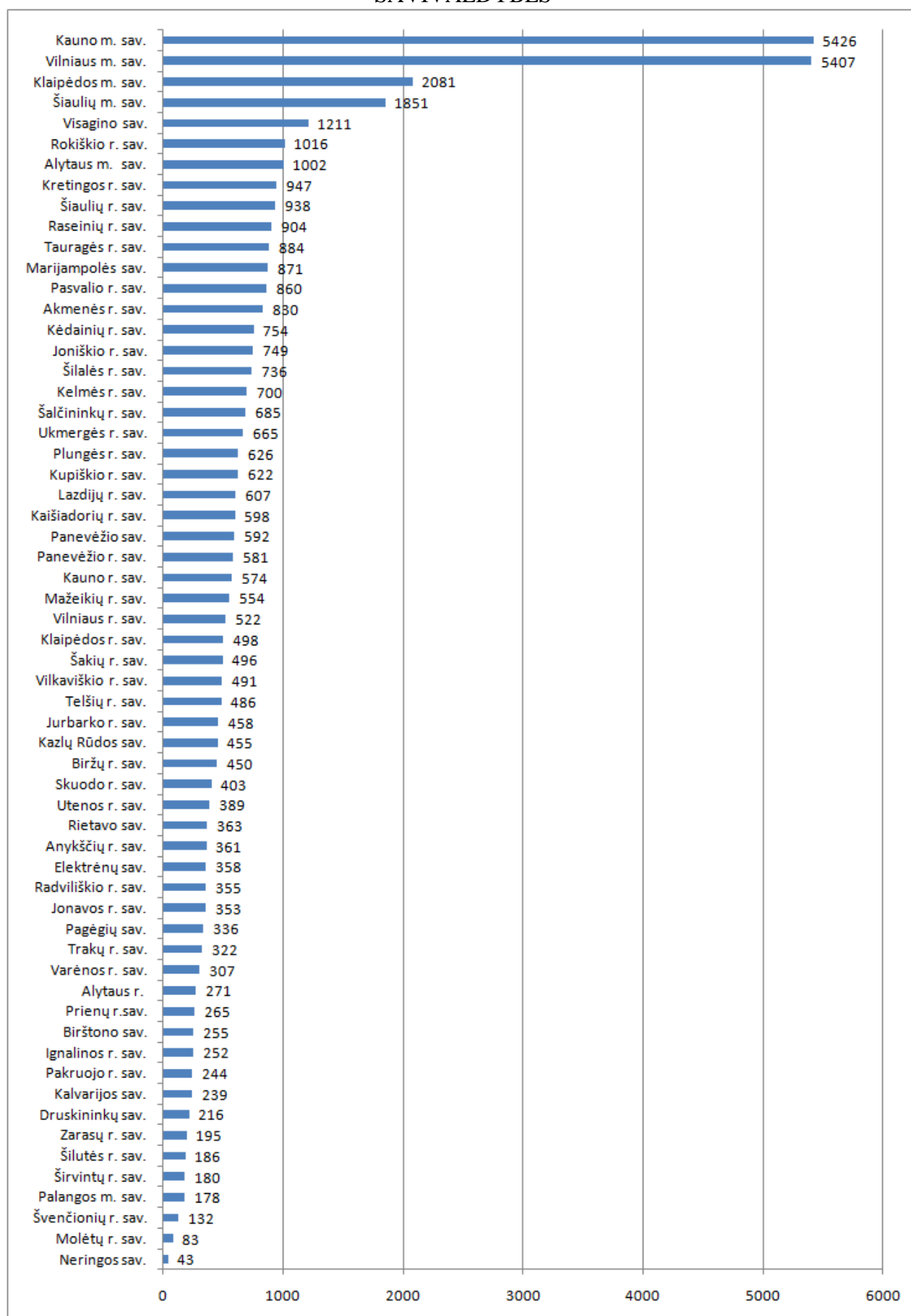
pagalbą metodikos (toliau vadinama – Metodika), patvirtintos Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2007 m. vasario 1 d. įsakymu Nr. 1R-46, nuostatų įgyvendinimą bei informaciją apie savivaldybių veiklos trūkumus organizuojant ir (ar) teikiant pirminę teisinę pagalbą. Įvertinus pateiktą informaciją darytina išvada, kad daugelis savivaldybių tinkamai įgyvendino Metodikoje numatytas visuomenės informavimo priemones, skirtas tam, kad visuomenė daugiau sužinotų apie galimybę gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą, jos teikimo sąlygas ir rezultatus. Daugelis savivaldybių laikėsi Metodikoje nustatytų reikalavimų dėl informacijos skelbimo plakatuose (stenduose), skelbimo lentose, savivaldybės administracijų interneto svetainėse bei informaciniuose pranešimuose vietinėje ir regioninėje žiniasklaidoje.

Atsižvelgiant į tai, kad dauguma savivaldybių užtikrino tinkamą visuomenės informavimą apie galimybes gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą ir į tai, kad neplanuojama didinti 2012 metams skiriamų asignavimų pirminės teisinės pagalbos teikimo funkcijai vykdyti (lyginant su 2011 m. skirta suma), *rekomenduojame* Visuomenės informavimo apie valstybės garantuojamą teisinę pagalbą metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2007 m. vasario 1 d. įsakymu Nr. 1R-46, nuostatas įgyvendinti pagal finansines galimybes, užtikrinant tinkamą informavimą savivaldybių interneto tinklalapiuose bei pateikiant informaciją skelbimo lentose.

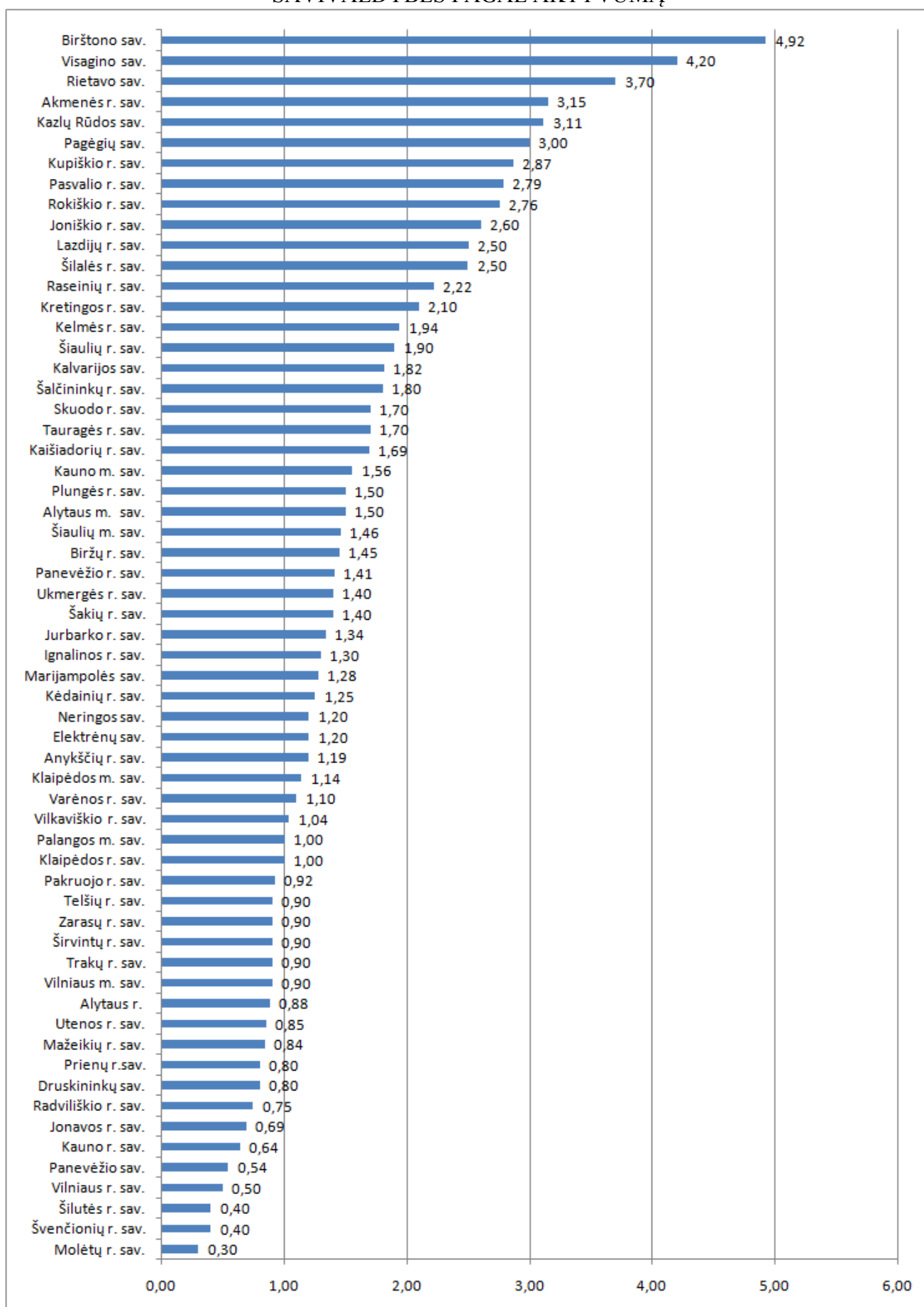
III. BENDRI STATISTINIAI DUOMENYS APIE SUTEIKTĄ PIRMINĘ TEISINĘ PAGALBĄ

2009-01-01–2009-12-31 Lietuvoje pirminė teisinė pagalba buvo suteikta **43 413** asmenų (palyginimui, per 2009 m. – **43 944** asmenims, per 2008 m. – **39 884** asmenims, per 2007 m. **36 365** asmenims, per 2006 m. **30 636** asmenims).

PAREIŠKĖJŲ SKAIČIUS PAGAL SAVIVALDYBES

SAVIVALDYBĖS PAGAL AKTYVUMĄ

Absoliučiais skaičiais daugiausiai asmenų 2010 m. pirminė teisinė pagalba buvo suteikta *Kauno m., Vilniaus m., Klaipėdos m., Šiaulių m. ir Visagino* savivaldybėse (mažėjimo tvarka). 2009 m., 2008 m., 2007 m. ir 2006 m. pirminė teisinė pagalba buvo suteikta daugiausiai asmenų didžiuosiuose miestuose – *Kauno m., Vilniaus m., Klaipėdos m., Šiaulių m., Panevėžio m.* (mažėjimo tvarka) (2009 m. vietoj Panevėžio m. daugiausiai asmenų teisinę pagalbą suteikusių miestų penketuke buvo Visagino miestas).

2010 m. absoliučiais skaičiais pirminė teisinė pagalba buvo suteikta mažiausiam asmenų skaičiui *Neringos, Molėtų r., Švenčionių r., Palangos m., Širvintų r.* savivaldybėse (didėjimo tvarka). 2009 m. – *Neringos, Molėtų r., Pakruojo r., Švenčionių r., Palangos m.* savivaldybėse (didėjimo tvarka). 2008 m. – *Neringos, Molėtų r., Birštono, Širvintų r., Švenčionių r.* savivaldybėse (didėjimo tvarka). 2007 m. mažiausiam asmenų skaičiui pirminę teisinę pagalbą suteikusios savivaldybės išsidėstė taip: *Neringos, Birštono, Molėtų r., Širvintų r., Klaipėdos r.* savivaldybės (didėjimo tvarka). 2006 m. – *Neringos, Birštono, Molėtų r., Šilutės r., Palangos* (didėjimo tvarka).

Atsižvelgiant į savivaldybės teritorijoje gyvenančių gyventojų skaičių, 2010 m. santykinai pirmine teisine pagalba pasinaudojo daugiausiai savivaldybės gyventojų *Birštono, Visagino, Rietavo, Akmenės r. Kazlų Rūdos* savivaldybėse (mažėjimo tvarka). 2009 m. – *Birštono, Visagino, Pagėgių r., Rietavo, Kazlų Rūdos* savivaldybėse (mažėjimo tvarka). 2008 m. – *Visagino, Rietavo, Kazlų Rūdos, Pagėgių r., Akmenės r.* savivaldybėse (mažėjimo tvarka). 2007 m. aktyviausiai pirmine teisine pagalba naudojosi *Visagino, Rietavo, Pagėgių r., Akmenės r., Kazlų Rūdos* savivaldybių (mažėjimo tvarka) gyventojai. 2006 m. didžiausias pirmine teisine pagalba pasinaudojusių gyventojų procentas buvo *Pagėgių r., Visagino, Rietavo, Kazlų Rūdos, Akmenės r.* savivaldybėse (mažėjimo tvarka). Taigi tiek 2006 m., tiek 2007 m., tiek 2008 m., tiek 2009 m., tiek 2010 m. aktyviausiai pirmine teisine pagalba naudojosi tų pačių keturių savivaldybių gyventojai.

Atsižvelgiant į savivaldybės teritorijoje gyvenančių gyventojų skaičių, 2010 m. santykinai pirmine teisine pagalba pasinaudojo mažiausiai savivaldybės gyventojų *Molėtų r., Švenčionių r., Šilutės r., Vilniaus r., Panevėžio r.* savivaldybėse (didėjimo tvarka). 2009 m. – *Švenčionių r., Pakruojo r., Molėtų r., Šilutės r., Jonavos r.* savivaldybėse (didėjimo tvarka). 2008 m. – *Molėtų r., Klaipėdos r., Šilutės r., Švenčionių r., Mažeikių r.* savivaldybėse (didėjimo tvarka). 2007 m. pasyviausi buvo *Molėtų r., Klaipėdos r., Šilutės r., Mažeikių r., Trakų r.* savivaldybių (didėjimo tvarka) gyventojai. 2006 m. mažiausiais pirmine teisine pagalba pasinaudojusių gyventojų procentas buvo *Šilutės r., Molėtų r., Kauno r., Klaipėdos r., Mažeikių r.* savivaldybėse (didėjimo tvarka).

Per mėnesį vidutiniškai vienoje savivaldybėje besikreipiančių pirminės teisinės pagalbos asmenų skaičius:

60,30 – 2010 m.
61,03 – 2009 m.
55,39 – 2008 m.
50,51 – 2007 m.
42,55 – 2006 m.
34,86 – 2005 m.

Lyginant 2009 m. ir 2010 m. duomenis, darytina išvada, kad **1,196 procento** sumažėjo vidutinis per mėnesį besikreipiančių pirminės teisinės pagalbos asmenų skaičius vienoje savivaldybėje.

Vadovaujantis Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 11 straipsnio 5 dalyje nustatytais pagrindais, *atsisakyta suteikti pirminę teisinę pagalbą 70 asmenų* (2009 m. – 84 asmenims, 2008 m. – **138** asmenims, 2007 m. – **75**, 2006 m. – **174** asmenims), daugiausiai iš jų – Kėdainių r. savivaldybėje (36 asmenims) ir Vilniaus r. savivaldybėje (28 asmenims).

2010 m. **3** pareiškėjams (2009 m. – 10 pareiškėjų, 2008 m. – **11** pareiškėjų, 2007 m. – **170** pareiškėjų, 2006 m. – **407** pareiškėjams) savivaldybės vykdomosios institucijos ar jos įgalioto asmens sprendimu buvo pratęsta pirminės teisinės pagalbos teikimo trukmė, visiems šiems (trims) pareiškėjams pirminės teisinės pagalbos teikimo trukmė buvo pratęsta Vilniaus m. savivaldybėje.

2009 m. Iš viso savivaldybėse buvo gauti **8** skundai (2009 m. – 5 skundai, 2008 m. – **18** skundų, 2007 m. – **8** skundai, 2006 m. – **4** skundai) dėl pirminės teisinės pagalbos teikimo (daugiausia Kauno m. savivaldybėje – 4 skundai).

Bendri statistiniai duomenys apie pirminės teisinės pagalbos teikimą 2010 m.

Savivaldybės pavadinimas	Gyventojų skaičius	Pareiškėjų, kuriems buvo suteikta pirminė teisinė pagalba, skaičius	Asmenų, kuriems buvo suteikta pirminė teisinė pagalba, skaičiaus ir savivaldybės gyventojų skaičiaus santykis, išreikštas procentais	Pareiškėjų, kuriems atsisakyta teikti pirminę teisinę pagalbą, skaičius	Pareiškėjų, kuriems buvo pratęsta pirminės teisinės pagalbos teikimo trukmė, skaičius	Pratęstos pirminės teisinės pagalbos trukmė valandomis	Savivaldybėje gautų skundų dėl pirminės teisinės pagalbos teikimo skaičius
Alytaus m. sav.	66841	1002	1,50	0	0	0	0
Alytaus r.	30691	271	0,88	0	0	0	0
Lazdijų r. sav.	24246	607	2,50	0	0	0	0
Birštono sav.	5178	255	4,92	0	0	0	0
Jonavos r. sav.	51401	353	0,69	0	0	0	0
Kaišiadorių r. sav.	35334	598	1,69	2	0	0	0
Kauno m. sav.	348624	5426	1,56	2	0	0	4
Kauno r. sav.	90196	574	0,64	1	0	0	0
Prienų r. sav.	33048	265	0,80	0	0	0	0
Kalvarijos sav.	13162	239	1,82	0	0	0	0
Kazlų Rūdos sav.	14615	455	3,11	0	0	0	0
Marijampolės sav.	68303	871	1,28	0	0	0	0
Šakių r. sav.	35507	496	1,40	0	0	0	0
Vilkaviškio r. sav.	47204	491	1,04	0	0	0	0
Jurbarko r. sav.	34213	458	1,34	0	0	0	0
Vilniaus m. sav.	560192	5407	0,9	0	3	1,15	1
Vilniaus r. sav.	96484	522	0,5	28	0	0	0
Elektrėnų sav.	27622	358	1,2	0	0	0	0
Trakų r. sav.	35700	322	0,9	0	0	0	0
Švenčionių r. sav.	29922	132	0,4	0	0	0	0
Širvintų r. sav.	18629	180	0,9	0	0	0	0
Ukmergės r. sav.	44783	665	1,4	0	0	0	0
Ignalinos r. sav.	19374	252	1,3	0	0	0	0
Druskininkų sav.	24044	216	0,8	0	0	0	0
Visagino sav.	28335	1211	4,2	0	0	0	1
Molėtų r. sav.	22475	83	0,3	0	0	0	0
Varėnos r. sav.	27604	307	1,1	0	0	0	0
Šalčininkų r. sav.	36992	685	1,8	0	0	0	0
Zarasų r. sav.	19855	195	0,9	0	0	0	0
Raseinių r. sav.	40656	904	2,22	0	0	0	0
Joniškio r. sav.	29310	749	2,60	0	0	0	0
Akmenės r. sav.	26346	830	3,15	0	0	0	0
Šiaulių r. sav.	49199	938	1,90	0	0	0	0
Pakruojo r. sav.	26561	244	0,92	0	0	0	0
Kelmės r. sav.	36000	700	1,94	0	0	0	0
Mažeikių r. sav.	66000	554	0,84	0	0	0	0

Radviliškio r. sav.	47626	355	0,75	0	0	0	0
Telšių r. sav.	53821	486	0,90	0	0	0	0
Šiaulių m. sav.	127059	1851	1,46	0	0	0	0
Anykščių r. sav.	30279	361	1,19	0	0	0	2
Biržų r. sav.	31052	450	1,45	0	0	0	0
Kėdainių r. sav.	60206	754	1,25	36	0	0	0
Kupiškio r. sav.	21692	622	2,87	0	0	0	0
Pasvalio r. sav.	30863	860	2,79	0	0	0	0
Panevėžio sav.	109034	592	0,54	0	0	0	0
Panevėžio r. sav.	41292	581	1,41	0	0	0	0
Rokiškio r. sav.	36865	1016	2,76	0	0	0	0
Utenos r. sav.	45747	389	0,85	1	0	0	0
Klaipėdos m. sav.	182752	2081	1,14	0	0	0	0
Klaipėdos r. sav.	52125	498	1,00	0	0	0	0
Palangos m. sav.	17645	178	1,00	0	0	0	0
Plungės r. sav.	43044	626	1,50	0	0	0	0
Neringos sav.	3682	43	1,20	0	0	0	0
Tauragės r. sav.	51399	884	1,70	0	0	0	0
Skuodo r. sav.	23123	403	1,70	0	0	0	0
Šilalės r. sav.	29486	736	2,50	0	0	0	0
Kretingos r. sav.	45103	947	2,10	0	0	0	0
Rietavo sav.	9837	363	3,70	0	0	0	0
Pagėgių sav.	11131	336	3,00	0	0	0	0
Šilutės r. sav.	52119	186	0,40	0	0	0	0
Viso:	3321628	43413	1,31	70	3	1,15	8

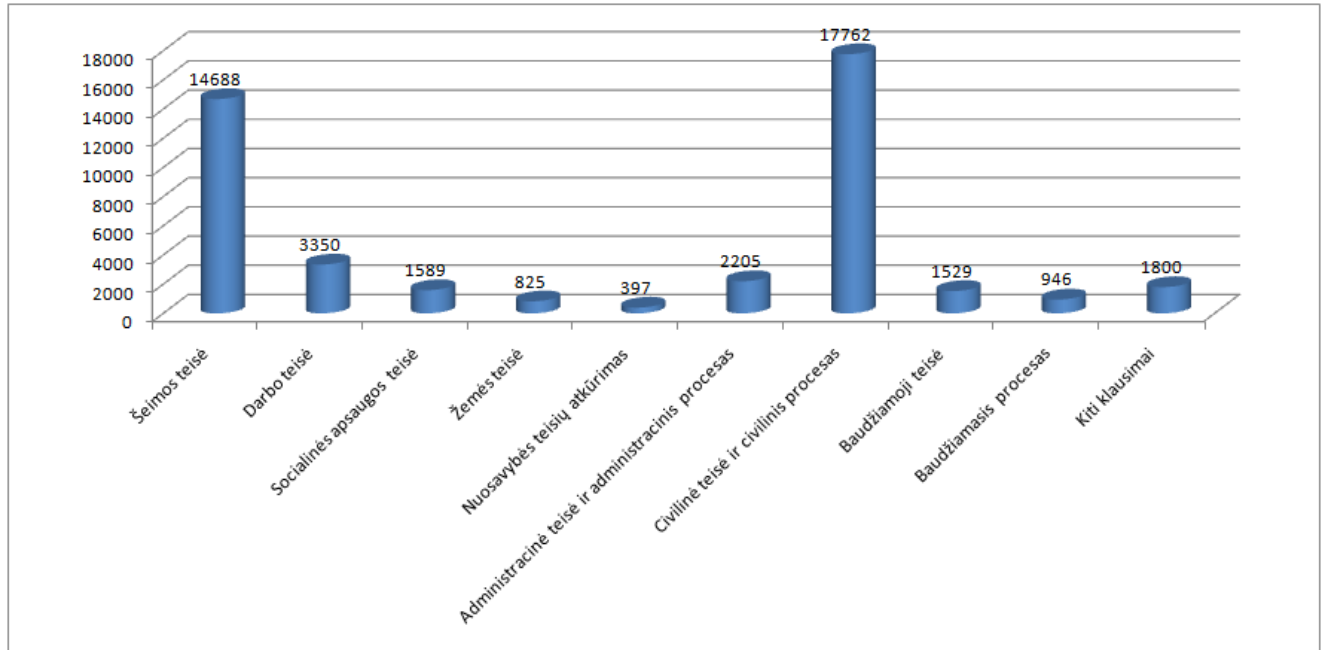
IV. SUTEIKTOS PIRMINĖS TEISINĖS PAGALBOS TURINYS

2010 m. pirminė teisinė pagalba buvo suteikta **45091** klausimais (2009 m. – **42 385** klausimai, 2008 m. – **40 205** klausimai, 2007 m. – **36 024** klausimai, 2006 m. – **30 909** klausimais). Paskebėtina, kad, lyginant su 2009 m., nors mažėjo asmenų, besikreipusių dėl pirminės teisinės pagalbos, skaičius, tačiau didėjo klausimų, kuriais buvo suteikta pirminė teisinė pagalba, skaičius.

Klausimai, kuriais buvo teikta pirminė teisinė pagalba:

Nuosavybės teisių atkūrimas	397
Administracinė teisė ir administracinis procesas	2205
Socialinės apsaugos teisė	1589
Žemės teisė	825
Darbo teisė	3350
Civilinė teisė ir civilinis procesas	17762
Šeimos teisė	14688
Baudžiamoji teisė	1529
Baudžiamojo proceso teisė	946
Kiti klausimai	1800

Klausimai, kuriais buvo teikta pirminė teisinė pagalba

2010 m., kaip ir 2009, 2008, 2007 ir 2006 m., daugiausiai asmenų dėl pirminės teisinės pagalbos kreipėsi civilinės teisės ir civilinio proceso, šeimos teisės klausimais.

2010 m. iš viso buvo surašyta ar padėta surašyti prašymų suteikti antrinę teisinę pagalbą **12 305** pareiškėjams, tai sudaro **29,03 proc.** nuo visų klausimų, kuriais buvo teikta pirminė teisinė pagalba. 2009 m. šie prašymai sudarė **26,46 proc.** nuo visų klausimų, kuriais buvo teikta pirminė teisinė pagalba. 2008 m. šie prašymai sudarė **20,44 proc.** nuo visų klausimų, kuriais buvo teikta pirminė teisinė pagalba. 2007 metais šis skaičius sudarė **15,13 proc.** nuo visų klausimų, kuriais buvo teikta pirminė teisinė pagalba, 2006 m. – **12,4 proc.** nuo visų klausimų, kuriais buvo teikta pirminė teisinė pagalba, 2005 m. – **8,8 proc.** nuo visų klausimų, kuriais buvo teikta pirminė teisinė pagalba. Darytina išvada, kad pirminę teisinę pagalbą teikiantys asmenys kasmet surašo ar padeda surašyti vis daugiau prašymų suteikti antrinę teisinę pagalbą, t.y. vis daugiau asmenų siekia ginti savo pažeistas teises ir įstatymų saugomus interesus teisme, naudodamiesi valstybės garantuojama antrine teisine pagalba.

Kauno Tarnyba atkreipė dėmesį, kad, atsižvelgiant į pareiškėjams siųstus raštus dėl netinkamai užpildytų prašymų (267 vnt.) ir gautą prašymų dėl antrinės teisinės pagalbos suteikimo skaičių (3661 vnt.), ji vidutiniškai gavo 7,3 proc. ($267/3661 \cdot 100 = 7,3\%$) pirminės teisinės pagalbos specialistų netiksliai (netinkamai) užpildytų prašymų suteikti antrinę teisinę pagalbą nuo visų gautų prašymų suteikti antrinę teisinę pagalbą. Prašymai laikyti netinkamais užpildyti dėl šių priežasčių (viename prašyme pareikšti skirtingi reikalavimai; prašymuose neaiškiai išdėstyta prašymo esmė, grafos pildomos atmetinai, pasitaikė atvejų, kai pirmos ir antros grafos turinys ir paaiškinimai nesutapo; vartojami neteisiniai terminai (o formuluojama taip kaip nurodo pareiškėjai); prie prašymo nėra pridėta dokumentų, pagrindžiančių pareiškėjo teisę gauti antrinę teisinę pagalbą, bei dokumentų, įrodančių prašymo pagrįstumą; pasitaikė atvejų, kai dokumentas įrašytas kaip priedamas, tačiau jis nėra gautas; pirminę teisinę pagalbą raštas sunkiai įskaitomas arba nėra įskaitomas (tik Kauno m. ir Jonavos m. pirminę teisinę pagalbą teikiančios institucijos prašymus pildė ranka. Kitos institucijos pildė kompiuteriu); pridedami prie prašymo dokumentai neatitinka prašyme nurodytos prašymo esmės; pareiškėjui neišaiškinama, kad galimas ir neteisminis sprendimo būdas arba jo reikalavimai visiškai nepagrįsti ir bylinėjimasis yra visiškai neperspektyvus; grafoje „dėl sutikimo apmokėti antrinės teisinės

pagalbos išlaidas, jeigu būtų nustatytas antrasis turto ir pajamų lygis“ nurodomas sąlyginis pareiškėjo sutikimas apmokėti (pavyzdžiui, žodžiais „tai priklausytų nuo reikiamos mokėti sumos“).

Informacija apie netiksliai užpildytų prašymų suteikti antrinę teisinę pagalbą (ATP) skaičių:

Tarnyba	Vilniaus	Kauno	Klaipėdos	Šiaulių	Panevėžio	Viso
Pirminę teisinę pagalbą teikiančių specialistų netiksliai užpildytų prašymų suteikti ATP skaičius	46	267	18	39	152	522
Gautų prašymų suteikti antrinę teisinę pagalbą skaičius	3572	3661	3651	2676	2467	16027
procentinė išraiška	2,8	7,3	0,5	1,5	6,2	3,2

Teikiant pirminę teisinę pagalbą 2010 m. iš viso buvo parengtos **17** taikos sutartys. Tai sudaro **0,04 proc.** nuo visų klausimų, kuriais buvo teikta pirminė teisinė pagalba. 2009 m. buvo parengtos 36 taikos sutartys (tai sudarė **0,09 proc.** nuo visų klausimų, kuriais buvo teikta pirminė teisinė pagalba). 2008 m. buvo parengtos 47 taikos sutartys (tai sudarė **0,117 proc.** nuo visų klausimų, kuriais buvo teikta pirminė teisinė pagalba). 2007 m. – **25** taikos sutartys, tai sudarė **0,069 proc.** nuo visų klausimų, kuriais buvo teikta pirminė teisinė pagalba, 2006 m. – **35** taikos sutartys, tai sudarė **0,1 proc.** nuo visų klausimų, kuriais buvo teikta pirminė teisinė pagalba. 2005 m. buvo parengtos **62** taikos sutartys, tai sudarė **0,37 proc.** nuo visų klausimų, kuriais buvo teikta pirminė teisinė pagalba. Lyginant 2009 ir 2010 m. duomenis, darytina išvada, kad 2010 m. kone dvibubai mažiau galimų teisinių ginčų buvo išspręsta taikiu susitarimu. Manytina, kad taikos sutarties instituto taikymas pirminės teisinės pagalbos srityje nėra pakankamai išvystytas.

Pažymėtina, kad siekiant išsiaiškinti taikaus ginčo prioriteto principo taikymo ir taikinamojo tarpininkavimo (mediacijos) taikymo galimybes valstybės garantuojamos teisinės pagalbos srityje, Teisingumo ministerija parengė klausimyną. Šiame klausimyne buvo prašoma pirminę teisinę pagalbą teikiančių institucijų pateikti informaciją su kokiomis problemomis pirminę teisinę pagalbą teikiantys specialistai susiduria vykdydami Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatyme nustatytą pareigą ieškoti galimybių ir padėti pareiškėjams ginčus spręsti taikiai. Dažniausiai nurodyta priežastis buvo pačių pareiškėjų nenoras ginčą spręsti taikiai. Taip pat pirminę teisinę pagalbą teikiantys valstybės tarnautojai nurodė, kad ieškoti galimybių ir padėti pareiškėjams ginčą spręsti taikiai, jiems dažniai trukdo ir tokios objektyvios aplinkybės kaip laiko trūkumas (pirminės teisinės pagalbos trukmė – 1 valanda), taip pat dėl ginčo pobūdžio. Pirminę teisinę pagalbą teikiantys specialistai nurodė, kad dažniausiai sprendžiami klausimai yra susiję su šeimos bylomis, tokiomis kaip santuokos nutraukimas dėl vieno sutuoktinio kaltės, tėvystės nustatymas ir kt). Bylose dėl darbo santykių, taikos sudarymo galimybes dažniausiai žlugdavo dėl to, kad įmonėse jau būna prasidėjusios bankroto ar restruktūrizavimo procedūros.

Statistiniai duomenys apie suteiktos pirminės teisinės pagalbos turinį

Savivaldybės pavadinimas	Iš visų klausimų, kuriais buvo teikiama pirminė teisinė pagalba			Klausimai, kuriais buvo teikiama pirminė teisinė pagalba									
	Parengtų taikos sutarčių skaičius	Surašytų prašymų suteikti antrinę teisinę pagalbą skaičius	Parengtų dokumentų, skirtų valstybės ir savivaldybių institucijoms, skaičius	Šeimos teisė	Darbo teisė	Socialinės apsaugos teisė	Žemės teisė	Nuosavybės teisių atkūrimas	Administracinė teisė ir administracinis procesas	Civilinė teisė ir civilinis procesas	Baudžiamoji teisė	Baudžiamasis procesas	Kiti klausimai
Alytaus m. sav.	0	163	0	133	46	15	19	3	39	271	30	6	59
Alytaus r.	0	92	17	101	10	6	14	0	8	41	16	3	35
Lazdijų r. sav.	0	59	26	136	22	29	11	8	46	186	6	35	43
Birštono sav.	0	32	75	40	5	17	0	4	7	86	2	22	72
Jonavos r. sav.	2	236	0	183	28	7	7	2	13	55	41	11	6
Kaišiadorių r. sav.	0	99	14	187	100	18	14	5	26	199	5	33	20
Kauno m. sav.	0	916	27	1373	385	181	106	94	259	4625	414	0	0
Kauno r. sav.	0	199	1	249	15	10	11	3	21	173	10	11	71
Prienuų r. sav.	0	185	260	144	11	4	10	2	18	46	5	30	2
Kalvarijos sav.	0	78	5	90	9	3	5	0	11	45	2	9	27
Kazlų Rūdos sav.	0	73	11	111	44	29	6	6	14	106	3	5	47
Marijampolės sav.	0	210	35	428	55	3	3	1	46	303	13	22	3
Šakių r. sav.	2	213	10	149	22	2	4	4	20	50	7	15	10
Vilkaviškio r. sav.	0	152	9	154	46	10	5	1	18	182	9	24	42
Jurbarko r. sav.	0	294	14	248	20	6	1	0	14	125	5	7	32
Vilniaus m. sav.	0	1147	288	1266	257	280	142	54	339	2685	85	216	83
Vilniaus r. sav.	0	135	0	177	19	5	28	21	33	184	0	10	45
Elektrėnų sav.	3	104	21	93	51	4	3	2	33	165	4	2	1
Trakų r. sav.	0	110	10	107	41	6	16	4	27	98	0	0	23
Švenčionių r. sav.	0	89	0	71	8	0	0	2	9	29	1	3	9
Širvintų r. sav.	0	74	0	81	34	9	2	1	8	45	0	1	4
Ukmergės r.	1	139	7	260	58	35	5	5	19	223	8	30	22

Ignalinos r. sav.	0	104	0	90	30	1	14	7	12	86	6	4	0
Druskininkų sav.	0	67	18	101	39	8	6	5	14	96	6	6	23
Visagino sav.	1	37	14	181	193	99	18	0	163	527	17	6	7
Molėtų r. sav.	0	35	5	36	13	5	0	0	10	12	1	6	0
Varėnos r. sav.	0	197	0	123	21	3	0	10	18	87	8	18	13
Šalčininkų r. sav.	0	22	35	147	212	6	11	23	14	272	0	0	0
Zarasų r. sav.	0	71	11	82	20	7	5	0	11	42	6	2	20
Raseinių r. sav.	1	241	3	413	87	34	25	2	38	305	12	29	84
Joniškio r. sav.	0	322	9	370	19	8	5	5	15	121	247	5	145
Akmenės r. sav.	0	227	48	230	78	57	4	0	32	364	13	19	90
Šiaulių r. sav.	0	141	7	453	31	33	31	7	27	196	27	6	127
Pakruojo r. sav.	0	248	0	140	18	19	7	3	12	39	5	0	1
Kelmės r. sav.	0	255	0	229	82	7	18	0	22	281	40	21	0
Mažeikių r. sav.	0	257	34	323	33	0	0	6	12	126	37	6	11
Radviliškio r. sav.	0	251	0	159	27	4	11	1	11	80	23	9	30
Telšių r. sav.	0	409	34	289	18	7	0	0	12	93	26	9	33
Šiaulių m. sav.	0	481	19	648	120	115	2	12	112	866	31	60	30
Anykščių r. sav.	0	199	5	164	11	11	9	6	19	101	7	23	10
Biržų r. sav.	0	139	0	158	19	24	7	1	14	187	6	18	16
Kėdainių r. sav.	1	376	0	391	62	16	14	1	18	217	21	7	7
Kupiškio r. sav.	1	183	31	241	44	36	5	0	25	246	13	12	0
Pasvalio r. sav.	0	131	48	275	78	14	31	3	34	367	49	9	0
Panevėžio sav.	0	285	9	230	41	19	4	1	16	192	2	25	62
Panevėžio r. sav.	0	226	18	210	30	29	21	9	18	208	28	10	18
Rokiškio r. sav.	0	320	0	462	130	34	16	3	34	270	20	27	20
Utenos r. sav.	0	121	41	135	29	8	13	0	33	117	7	11	36
Klaipėdos m. sav.	1	828	40	617	123	64	20	2	69	912	54	30	189
Klaipėdos r. sav.	0	169	0	158	36	49	29	14	43	136	20	1	12
Palangos m. sav.	0	40	2	45	6	7	1	3	27	85	0	4	0
Plungės r. sav.	0	176	0	192	51	50	18	15	68	172	25	23	12

Neringos sav.	0	6	3	8	3	0	0	0	10	22	0	0	0
Tauragės r. sav.	0	237	9	401	26	28	21	10	97	204	34	13	50
Skuodo r. sav.	0	150	0	222	19	4	3	2	1	105	37	1	9
Šilalės r. sav.	4	89	87	293	57	30	13	2	67	202	16	17	39
Kretingos r. sav.	0	194	55	456	89	9	19	12	23	267	9	11	27
Rietavo sav.	0	82	12	83	21	17	2	0	10	114	3	1	18
Pagėgių sav.	0	55	15	61	141	44	9	10	10	60	0	0	1
Šilutės r. sav.	0	135	0	91	7	4	1	0	6	63	7	2	4
Viso:	17	12305	1442	14688	3350	1589	825	397	2205	17762	1529	946	1800

V. LĖŠŲ, SKIRIAMŲ KAIP SPECIALI TIKSLINĖ DOTACIJA PIRMINEI TEISINEI PAGALBAI, PANAUDOJIMAS

Iš viso pirminei teisinei pagalbai iš valstybės biudžeto 2010 m. buvo skirta **1 869 224,9 Lt.** 2009 m. – **2 182 950 Lt.** 2008 m. – **2 682 000 Lt.** 2007 m. ir 2006 m. buvo skirta **2 624 000 Lt.**

Pastebėtina, kad, remiantis teisingumo ministro 2009 m. birželio 10 d. įsakymu Nr. 1R-185 patvirtinta Pirminės teisinės pagalbos teikimo funkcijai atlikti skirtų lėšų apskaičiavimo metodika (toliau vadinama – Metodika), 2010 m. valstybės biudžeto asignavimų poreikis pirminės teisinės pagalbos funkcijai atlikti buvo apskaičiuojamas atsižvelgiant į vienintelį kriterijų – asmenų, kuriems buvo suteikta pirminė teisinė pagalba per metus (nuo praėjusių metų sausio 1 d. iki praėjusių metų gruodžio 31 d.), skaičių. Šis kiekvienai savivaldybei pirminės teisinės pagalbos teikimo funkcijai atlikti skiriamų lėšų apskaičiavimo metodas nustatytas Metodikoje, įgyvendinant Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės rekomendaciją, pagal kurią valstybės biudžeto lėšos turi būti skiriamos pirminės teisinės pagalbos rezultatams, o ne pirminės teisinės pagalbos teikimo procesui finansuoti.

Per 2010 m. savivaldybės pirminei teisinei pagalbai teikti iš specialios tikslinės dotacijos panaudojo **1 760 258 Lt.** Tai sudaro **92,65 proc.** visų skirtų lėšų pirminei teisinei pagalbai finansuoti.

Per 2009 m. savivaldybės pirminei teisinei pagalbai teikti iš specialios tikslinės dotacijos panaudojo **2 147 466,03 Lt.** Tai sudaro **98,37 proc.** visų skirtų lėšų pirminei teisinei pagalbai finansuoti.

Per 2008 m. savivaldybės pirminei teisinei pagalbai teikti iš specialios tikslinės dotacijos panaudojo **2 571 242,5 Lt.** Tai sudaro **94,79 proc.** visų skirtų lėšų pirminei teisinei pagalbai finansuoti.

Per 2007 m. savivaldybės pirminei teisinei pagalbai teikti iš specialios tikslinės dotacijos panaudojo **2 300 169,31 Lt.** Tai sudarė **87,66 proc.** visų skirtų lėšų pirminei teisinei pagalbai finansuoti.

Per 2006 m. savivaldybės pirminei teisinei pagalbai panaudojo **2 244 000 Lt.** Tai sudarė **85,5 proc.** visų skirtų lėšų pirminei teisinei pagalbai finansuoti.

Nors savivaldybės per 2010 m. (lyginant su 2009 m.) pirminei teisinei pagalbai teikti iš specialios tikslinės dotacijos panaudojo mažiau visų skirtų lėšų pirminei teisinei pagalbai finansuoti, atkreiptinas dėmesys, kad 2010 m. buvo daugiau lėšų grąžinta į valstybės biudžetą (2009 m. – 0,1 proc., 2010 m. – 2,5 proc.), daugiau lėšų buvo panaudota kitoms savivaldybių reikmėms finansuoti (2009 m. – 1,6 proc., 2010 m. – 3,3 proc.). Be to, 2010 m. iš savivaldybių biudžetų pirminei teisinei pagalbai teikti buvo panaudota 52 proc. daugiau lėšų nei 2009 m.

2010 m. iš savivaldybių biudžetų lėšų pirminei teisinei pagalbai teikti buvo panaudota **198 762 Lt** (2009 m. – **130 721,40 Lt**, 2008 m. – **198 792 Lt**, 2007 m. – **151 509,22 Lt**), šie duomenys nėra tikslūs, nes Panevėžio m. savivaldybės administracija, pateikdama informaciją apie savivaldybių biudžetų lėšų panaudojimą pirminei teisinei pagalbai teikti, nurodė, kad buvo naudojamos savivaldybių biudžeto lėšos, tačiau nėra galimybės tiksliai nurodyti, kiek lėšų buvo panaudota pirminei teisinei pagalbai teikti, nes šios lėšos buvo naudojamos kartu su kitomis savivaldybių biudžetų lėšomis.

Tiek 2008 m., tiek 2009 m., tiek 2010 m. 26 savivaldybės naudojo savivaldybių biudžetų lėšas pirminei teisinei pagalbai teikti.

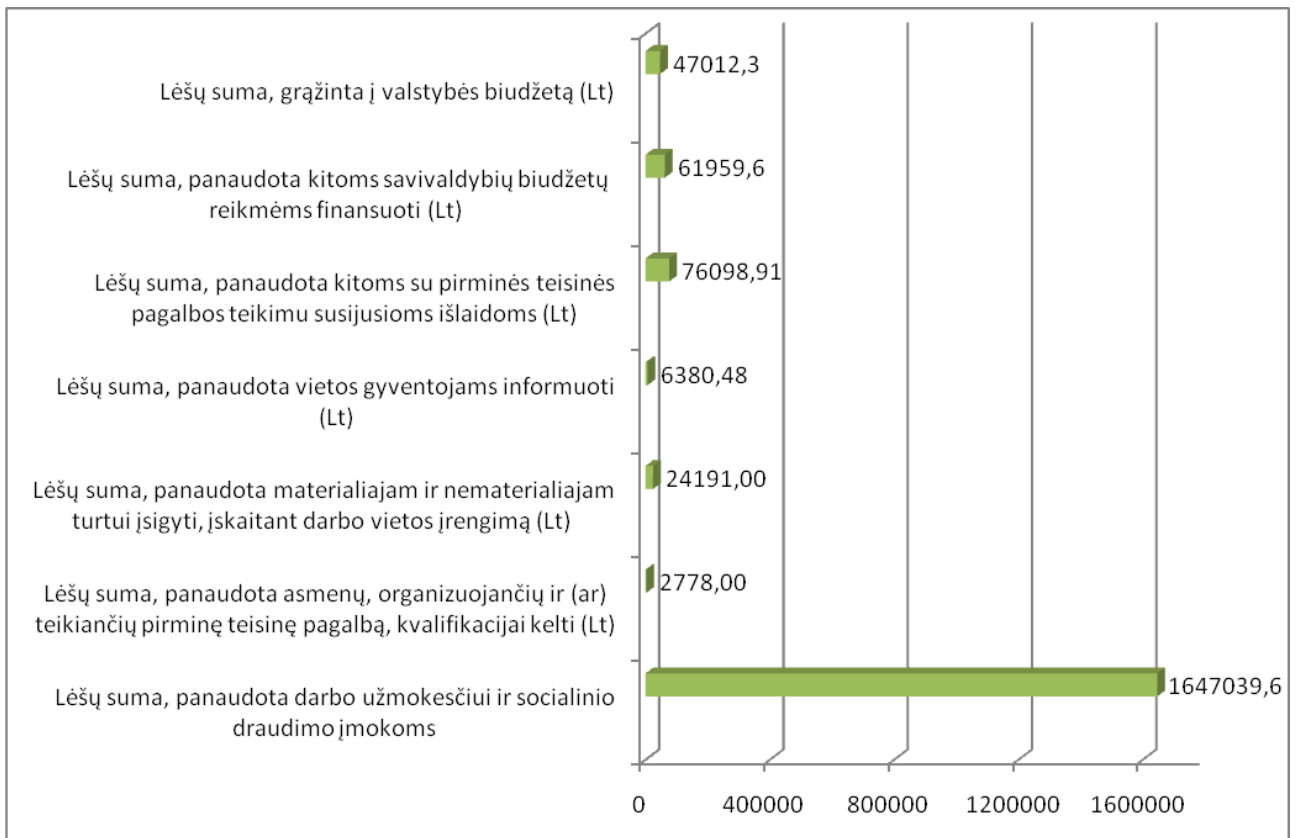
Specialios tikslinės dotacijos pirminei teisinei pagalbai panaudojimas

Išlaidų rūšis	Suma (litais)	Išlaidų dalis (proc.) nuo bendros dotacijos sumos
advokatų paslaugoms ir darbo užmokesčiui, teikiant pirminę teisinę pagalbą	1647039,6	88,1
materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimui	24191,00	1,3
vietos gyventojų informavimui	6380,48	0,3

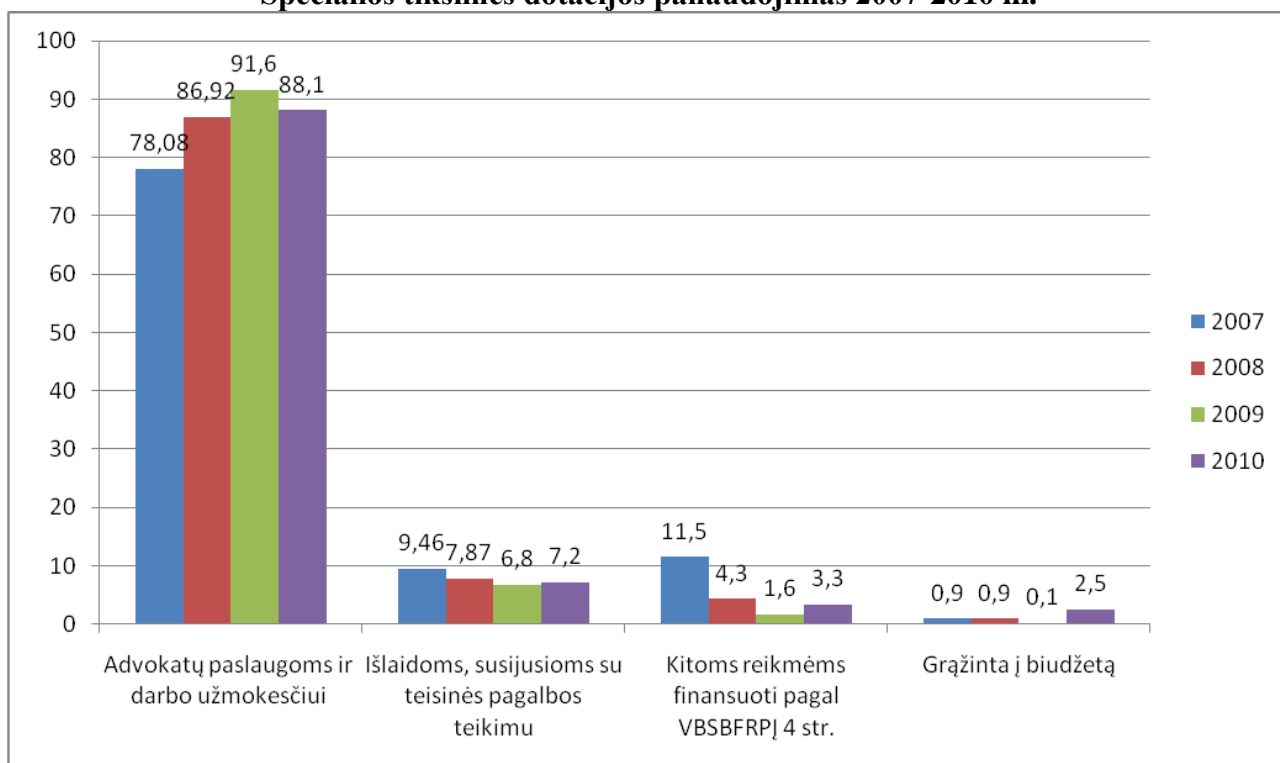
kvalifikacijos kėlimui	2778,00	0,15
kitoms išlaidoms, susijusioms su pirminės teisinės pagalbos teikimu	76098,91	4,1
kitoms savivaldybių reikmėms pagal VBSBFRPĮ 4 str.*	61959,6	3,3
grąžinta į valstybės biudžetą	47012,3	2,5

*Lėšų dalis pagal 2010 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 4 straipsnį, kuriame nustatyta, kad vykdant savivaldybių biudžetus nepanaudotos specialiosios tikslinės dotacijos valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti ketvirtąjį ketvirtį naudojamos tik savivaldybių biudžetų įsiskolinimams dengti.

Specialios tikslinės dotacijos panaudojimas

Specialios tikslinės dotacijos panaudojimas 2007-2010 m.

Paaiškinimai.

Advokatų paslaugoms ir darbo užmokesčiui – lėšų dalis, panaudota darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo įmokoms bei advokatų paslaugoms apmokėti, kai savivaldybės su jais sudariusios sutartį dėl pirminės teisinės pagalbos teikimo.

Išlaidoms, susijusioms su teisinės pagalbos teikimu – lėšų dalis, panaudota materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimui, įskaitant darbo vietos įrengimą; vietos gyventojų informavimui; kvalifikacijos kėlimui; kitoms išlaidoms, susijusioms su pirminės teisinės pagalbos organizavimu ir teikimu.

Kitoms savivaldybių reikmėms finansuoti pagal VBSBFRPJ 4 str. – lėšų dalis, panaudota kitoms savivaldybių biudžeto reikmėms finansuoti (savivaldybių biudžetų įsiskolinimams dengti).

Lyginat specialios tikslinės dotacijos panaudojimą 2008, 2007 bei 2009 metais, pastebėtina, kad kasmet didėjo specialios tikslinės dotacijos dalis, panaudojama asmenų, teikiančių pirminę teisinę pagalbą, atlygiui už suteiktas paslaugas, bei mažėjo specialios tikslinės dotacijos dalis, panaudota išlaidoms susijusioms su pirminės teisinės pagalbos teikimu, kitoms savivaldybių biudžeto reikmėms finansuoti (savivaldybių biudžetų įsiskolinimams dengti) bei grąžinta į valstybės biudžetą. 2010 metais pastebima priešinga tendencija – lyginant su ankstesniais laikotarpiais, mažėjo specialios tikslinės dotacijos dalis, panaudojama asmenų, teikiančių pirminę teisinę pagalbą, atlygiui už suteiktas paslaugas, bei didėjo specialios tikslinės dotacijos dalis, panaudota išlaidoms susijusioms su pirminės teisinės pagalbos teikimu, kitoms savivaldybių biudžeto reikmėms finansuoti.

2010 m. į Teisingumo ministeriją kreipėsi Klaipėdos r. ir Šalčininkų r. savivaldybių administracijos, informuodamos, kad skirtų specialios tikslinės dotacijos lėšų nepakanka pirminės teisinės pagalbos teikimo funkcijai atlikti. Savivaldybių administracijos informuotos, kad atsižvelgiant į sunkią finansinę ekonominę padėtį valstybėje, nėra galimybės skirti papildomų lėšų valstybės garantuojamos pirminės teisinės pagalbos teikimo funkcijai papildomai finansuoti.

Atkreiptinas dėmesys, kad savivaldybės, *įvertinusios numatomus asignavimus*, turi ieškoti galimybių užtikrinti pirminės teisinės pagalbos teikimą, pasirenkant ekonomiškiausią pirminės

teisinės pagalbos teikimo būdą bei imantis kitų organizacinių priemonių, kurios leistų taupiau naudoti skirtas lėšas, sudarant gyventojams galimybę gauti pirminę teisinę pagalbą.

Specialios tikslinės dotacijos, skirtos pirminei teisei pagalbai teikti, panaudojimas 2010 m.

Eilės Nr.	Savivaldybės pavadinimas	Lėšų sumos, skirtos kaip specialiai tikslinė dotacija, dydis (Lt)	Lėšų suma, panaudota darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo įmokoms*	Lėšų suma, panaudota asmenų, organizuojančių ir (ar) teikiančių pirminę teisinę pagalbą, kvalifikacijai kelti (Lt)	Lėšų suma, panaudota materialiajam ir nematerialiajam turtui įsigyti, įskaitant darbo vietos įrengimą (Lt)	Lėšų suma, panaudota vietos gyventojams informuoti (Lt)	Lėšų suma, panaudota kitoms su pirminės teisinės pagalbos organizavimu ir teikimu susijusioms išlaidoms (Lt)	Iš viso panaudota lėšų pirminei teisei pagalbai teikti iš specialios tikslinės dotacijos (Lt)	Lėšų suma, panaudota kitoms savivaldybių biudžetų reikmėms finansuoti (Lt)	Lėšų suma, grąžinta į valstybės biudžetą (Lt)
1.	Alytaus m. sav.	42900	34610	0	7900	0	262	42772	0	128
2.	Alytaus r.	15700	11100	0	0	0	500	11600	4100	0
3.	Lazdijų r. sav.	21800	21316	0	0	404	0	21720	0	80
4.	Birštono sav.	3500	3500	0	0	0	0	3500	0	0
5.	Jonavos r. sav.	13500	13500	0	0	0	0	13500	0	0
6.	Kaišiadorių r. sav.	21600	21600	0	0	0	0	21600	0	0
7.	Kauno m. sav.	239800	222230	0	0	0	0	222230	0	17570
8.	Kauno r. sav.	29500	29500	0	0	0	0	29500	0	0
9.	Prienų r. sav.	14800	14800	0	0	0	0	14800	0	0
10.	Kalvarijos sav.	11700	11000	0	0	0	700	11700	0	0
11.	Kazlų Rūdos sav.	22398	22398	0	0	0	0	22398	0	0
12.	Marijampolės sav.	34400	33301	158	0	0	895	34354	0	46
13.	Šakių r. sav.	19600	6510	0	1660	0	1289	9459	0	10141
14.	Vilkaviškio r. sav.	16700	16400	0	300	0	0	16700	0	0
15.	Jurbarko r. sav.	27400	10126	535	0	245	3394	14300	13100	0
16.	Vilniaus m. sav.	220500,00	206100	0,00	0,00	0,00	11500,00	217600,00	0,00	2900,00
17.	Vilniaus r. sav.	27000,00	27000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	27000,00	0,00	0,00
18.	Elektrėnų sav.	12200,00	12050,00	0,00	0,00	0,00	150,00	12200,00	0,00	0,00
19.	Trakų r. sav.	10000,00	10000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	10000,00	0,00	0,00
20.	Švenčionių r. sav.	6800,00	6800,00	0,00	0,00	0,00	0,00	6800,00	0,00	0,00
21.	Širvintų r. sav.	5500,00	5500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5500,00	0,00	0,00
22.	Ukmergės r. sav.	26300,00	24200,00	0,00	0,00	0,00	2100,00	26300,00	0,00	0,00

23.	Ignalinos r. sav.	10600,00	10600,00	0,00	0,00	0,00	0,00	10600,00	0,00	0,00
24.	Druskininkų sav.	13600,00	13600,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13600,00	0,00	0,00
25.	Visagino sav.	60300,00	44876,00	90,00	10431,00	570,00	3369,00	59336,00	964,00	0,00
26.	Molėtų r. sav.	2700,00	2700,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2700,00	0,00	0,00
27.	Varėnos r. sav.	18000,00	16262,00	0,00	0,00	0,00	0,00	16262,00	1600,00	138,00
28.	Šalčininkų r. sav.	18400,00	18400,00	0,00	0,00	0,00	0,00	18400,00	0,00	0,00
29.	Zarasų r. sav.	9600,00	4900,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4900,00	4700,00	0,00
30.	Raseinių r. sav.	28400	28100	0	0	0	200	28300,00	0	100
31.	Joniškio r. sav.	28800	27800	0	0	0	1000	28800,00	0	0
32.	Akmenės r. sav.	40600	36841	616	0	1100	2048	40605,00	0	0
33.	Šiaulių r. sav.	30900	30900	0	0	0	0	30900,00	0	0
34.	Pakruojo r. sav.	10400	10200	0	0	0	200	10400,00	0	0
35.	Kelmės r. sav.	28400	36289,75	0	0	0	0	28400	0	0
36.	Mažeikių r. sav.	25700	25700	0	0	0	0	25700,00	0	0
37.	Radviliškio r. sav.	18000	18000	0	0	0	0	18000,00	0	0
38.	Telšių r. sav.	28300	28262	0	0	0	0	28262,00	38	0
39.	Šiaulių m. sav.	75012,9	73000	0	0	0	2012,9	75012,90	0	0
40.	Anykščių r. sav.	15800	15800	0	0	0	0	15800,00	0	0
41.	Biržų r. sav.	23200	21831	0	0	1040	321	23192,00	7,6	0,4
42.	Kėdainių r. sav.	45900	41610,4	0	0	1288,94	0	42899,34	3000	0,66
43.	Kupiškio r. sav.	29600	25150	0	0	0	3996	29146,00	450	4
44.	Pasvalio r. sav.	32400	28300	0	0	0	4100	32400,00	0	0
45.	Panevėžio m. sav.	67400	39300	0	700	0	1100	41100,00	26200	100
46.	Panevėžio r. sav.	28800	26500	0	0	0	1600	28100,00	700	0
47.	Rokiškio r. sav.	20800	17600	0	3200	0	0	20800,00	0	0
48.	Utenos r. sav.	24100	16500	0	0	0	500	17000,00	7100	0
49.	Klaipėdos m. sav.	67100	29282,84	0	0	0	22122,86	51405,70	0	15694,3
50.	Klaipėdos r. sav.	7100	7100	0	0	0	0	7100,00	0	0
51.	Palangos m. sav.	8700	0	0	0	113,54	8476,59	8590,13	0	109,87
52.	Plungės r. sav.	27900	27900	0	0	0	0	27900,00	0	0
53.	Neringos sav.	1200	1200	0	0	0	0	1200,00	0	0
54.	Tauragės r. sav.	36400	32600	0	0	0	30	36400,00	0	0
55.	Skuodo r. sav.	29414	25583	1379	0	0	2452	29414,00	0	0

56.	Šilalės r. sav.	25300	25300	0	0	0	0	25300,00	0	0
57.	Kretingos r. sav.	37000	33600	0	0	1619	1781	37000,00	0	0
58.	Rietavo sav.	19000	19000	0	0	0	0	19000,00	0	0
59.	Pagėgių sav.	17400	17400	0	0	0	0	17400,00	0	0
60.	Šilutės r. sav.	13400	13400	0	0	0	0	13400,00	0	0
	Viso:	1869224,90	1647039,6	2778,00	24191,00	6380,48	76098,91	1760258	61959,6	47012,3

* Jei savivaldybė sudariusi sutartį dėl pirminės teisinės pagalbos teikimo su advokatu (advokatų profesine bendrija) ar viešąja įstaiga, šiame stulpelyje nurodoma suma, panaudota advokato (advokatų profesinės bendrijos) ar viešosios įstaigos paslaugoms apmokėti.

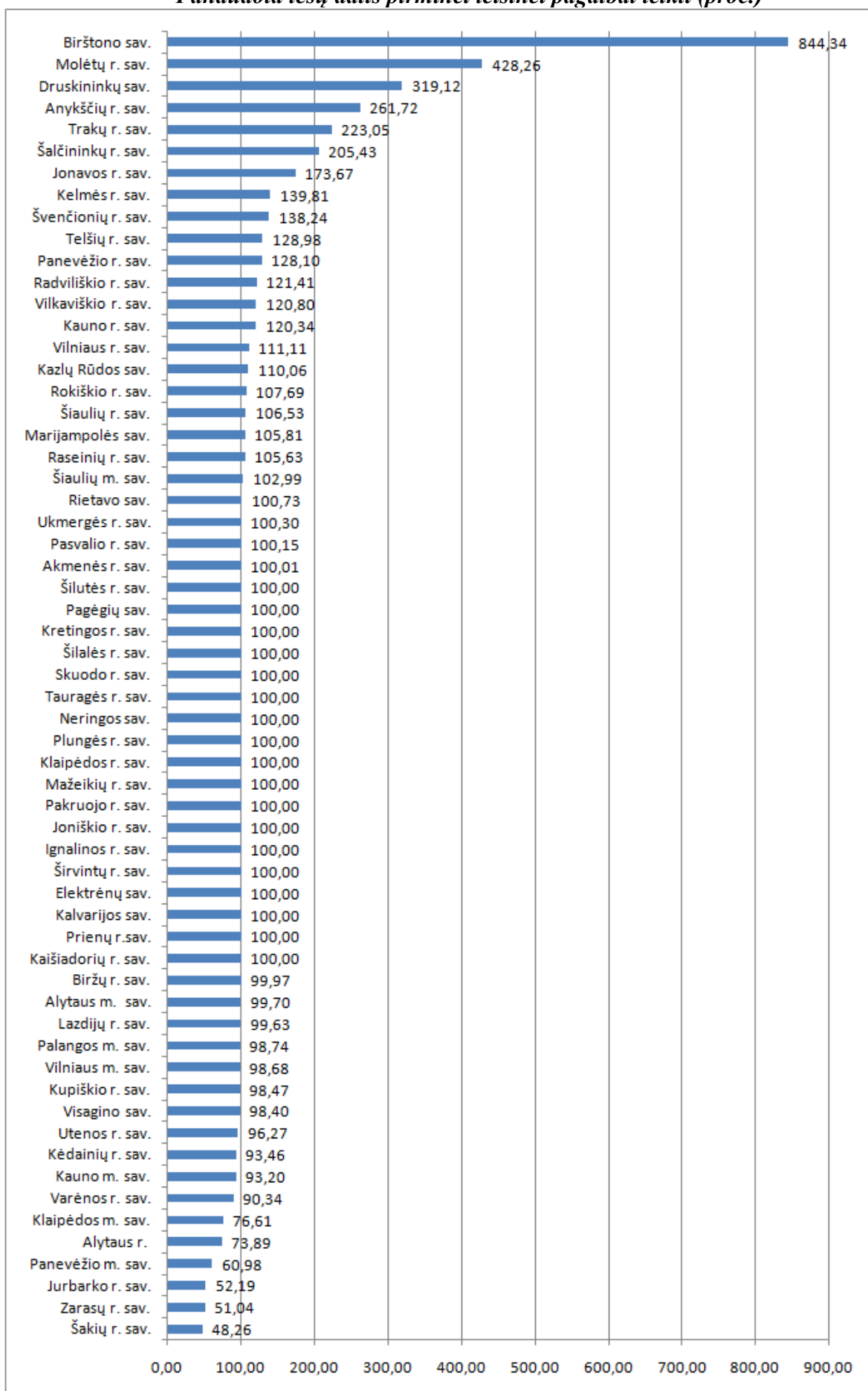
Savivaldybių biudžetų lėšų panaudojimas pirminei teisinei pagalbai teikti 2010 m.

Eilės Nr.	Savivaldybės pavadinimas	Lėšų suma, panaudota darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo įmokoms*	Lėšų suma, panaudota asmenų, organizuojančių ir (ar) teikiančių pirminę teisinę pagalbą, kvalifikacijai kelti (Lt)	Lėšų suma, panaudota materialiajam ir nematerialiajam turtui įsigyti, įskaitant darbo vietos įrengimą (Lt)	Lėšų suma, panaudota vietos gyventojams informuoti (Lt)	Lėšų suma, panaudota kitoms su pirminės teisinės pagalbos organizavimu ir teikimu susijusioms išlaidoms (Lt)	Iš viso panaudota savivaldybės biudžeto lėšų pirminei teisinei pagalbai teikti (Lt)
1.	Alytaus m. sav.	0	0	0	0	0	0
2.	Alytaus r.	0	0	0	0	0	0
3.	Lazdijų r. sav.	0	0	0	0	0	0
4.	Birštono sav.	24842	0	1210	0	0	26052
5.	Jonavos r. sav.	7294	0	0	852	1800	9946
6.	Kaišiadorių r. sav.	0	0	0	0	0	0
7.	Kauno m. sav.	0	0	0	1253,61	0	1253,61
8.	Kauno r. sav.	0	0	0	6000	0	6000
9.	Prienų r. sav.	0	0	0	0	0	0

10.	Kalvarijos sav.	0	0	0	0	0	0
11.	Kazlų Rūdos sav.	2083	0	0	0	171	2254
12.	Marijampolės sav.	2043	0	0	0	0	2043
13.	Šakių r. sav.	0	0	0	0	0	0
14.	Vilkaviškio r. sav.	3473,6	0	0	0	0	3473,6
15.	Jurbarko r. sav.	0	0	0	0	0	0
16.	Vilniaus m. sav.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
17.	Vilniaus r. sav.	0,00	0,00	0,00	3000,00	0,00	3000,00
18.	Elektrėnų sav.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
19.	Trakų r. sav.	0,00	0,00	0,00	0,00	12305,00	12305,00
20.	Švenčionių r. sav.	2500,00	0,00	0,00	100,00	0,00	2600,00
21.	Širvintų r. sav.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
22.	Ukmergės r. sav.	79,00	0,00	0,00	0,00	0,00	79,00
23.	Ignalinos r. sav.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
24.	Druskininkų sav.	27700,00	0,00	0,00	1200,00	900,00	29800,00
25.	Visagino sav.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
26.	Molėtų r. sav.	8863,00	0,00	0,00	0,00	0,00	8863,00
27.	Varėnos r. sav.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
28.	Šalčininkų r. sav.	18800,00	100,00	0,00	100,00	400,00	19400,00
29.	Zarasų r. sav.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
30.	Raseinių r. sav.	200	0	0	0	1500	1700
31.	Joniškio r. sav.	0	0	0	0	0	0
32.	Akmenės r. sav.	0	0	0	0	0	0
33.	Šiaulių r. sav.	565	0	0	252	1200	2017
34.	Pakruojo r. sav.	0	0	0	0	0	0
35.	Kelmės r. sav.	7889,75	0	1368,2	398,2	1649,7	11305,85
36.	Mažeikių r. sav.	0	0	0	0	0	0
37.	Radviliškio r. sav.	0	0	0	3852,97	0	3852,97
38.	Telšių r. sav.	8240	0	0	0	0	8240
39.	Šiaulių m. sav.	0	0	0	0	2242,78	2242,78
40.	Anykščių r. sav.	25552,2	0	0	Buvo panaudota, bet negali nurodyti sumos	0	25552,2
41.	Biržų r. sav.	0	0	0	0	0	0

42.	Kėdainių r. sav.	0	0	0	0	0	0
43.	Kupiškio r. sav.	0	0	0	0	0	0
44.	Pasvalio r. sav.	0	0	0	0	50	50
45.	Panevėžio sav.	0	0	0	Buvo panaudota, bet negali nurodyti sumos	0	Buvo panaudota, bet negali nurodyti sumos
46.	Panevėžio r. sav.	7200	0	0	1293,21	300	8793,21
47.	Rokiškio r. sav.	1600	0	0	0	0	1600
48.	Utenos r. sav.	6200	0	0	0	0	6200
49.	Klaipėdos m. sav.	0	0	0	0	0	0
50.	Klaipėdos r. sav.	0	0	0	0	0	0
51.	Palangos m. sav.	0	0	0	0	0	0
52.	Plungės r. sav.	0	0	0	0	0	0
53.	Neringos sav.	0	0	0	0	0	0
54.	Tauragės r. sav.	0	0	0	0	0	0
55.	Skuodo r. sav.	0	0	0	0	0	0
56.	Šilalės r. sav.	21262	0	0	217	0	0
57.	Kretingos r. sav.	0	0	0	0	0	0
58.	Rietavo sav.	0	250	0	0	0	139
59.	Pagėgių sav.	0	0	0	0	0	0
60.	Šilutės r. sav.	0	0	0	0	0	0
	Viso:	176386,55	350,00	2578,20	nėra tikslų duomenų	22518,48	nėra tikslų duomenų
* Jei savivaldybė sudariusi sutartį dėl pirminės teisinės pagalbos teikimo su advokatu (advokatų profesine bendrija) ar viešąja įstaiga, šiame stulpelyje nurodoma suma, panaudota advokato (advokatų profesinės bendrijos) ar viešosios įstaigos paslaugoms apmokėti.							

Panaudota lėšų dalis pirminei teisinei pagalbai teikti (proc.)

Šiame grafike yra pavaizduota savivaldybių panaudota lėšų suma pirminei teisinei pagalbai teikti, įvertinant tiek specialios tikslinės dotacijos, tiek savivaldybių biudžetų lėšų panaudojimą šiai viešajai paslaugai finansuoti. Šimtu procentų yra laikomas kiekvienai savivaldybei skirtos specialios tikslinės dotacijos dydis. Jei savivaldybės suma, panaudota teisinei pagalbai teikti, didesnė nei 100 proc., reiškia, kad ji naudojo savivaldybės biudžeto lėšas pirminei teisinei pagalbai teikti.

Atkreiptinas dėmesys, kad Birštono ir Molėtų r. savivaldybės skyrė itin daug lėšų iš savo biudžetų pirminės teisinės pagalbos teikimui (lyginant su šioms savivaldybėms skirta specialios tikslinės dotacijos suma), nes šioms savivaldybėms buvo skirtos nedidelio dyžio specialios tikslinės dotacijos, dėl to, jog šios savivaldybės 2008 m. buvo tarp penkių mažiausiam asmenų skaičiui pirminę teisinę pagalbą suteikusių savivaldybių.

Druskininkų savivaldybėje 2009 m. pirminę teisine pagalba gavo 267 asmenys skirta specialios tikslinės dotacijos suma buvo 23 900 Lt (2010 m. – 216 asmenys, 13600 Lt). Anykščių r. savivaldybėje 2009 m. pirminę teisine pagalba gavo 335 asmenys skirta specialios tikslinės dotacijos suma buvo 26 200 (2010 m. – 361 asmenys, 15 800 Lt). Konstatuotina, kad asmenų, pasinaudojusių pirmine teisine pagalba Druskininkų ir Anykščių r. savivaldybėse, skaičius pakito nežymiai, o specialios tikslinės dotacijos dydis sumažėjo, nes nuo 2010 m. jis ėmė priklausyti nuo vienintelio kriterijaus – teisinės pagalbos teikimo rezultatyvumo prieš du metus (iki 2010 m. specialios tikslinės dotacijos dydis priklausydavo ir nuo savivaldybės teritorijoje gyvenančių asmenų skaičiaus).

VI. VIENO PAREIŠKĖJO APTARNAVIMO KAŠTAI 2010 m.

Siekiant išsiaiškinti, ar savivaldybės pasirinktas pirminės teisinės pagalbos teikimo būdas užtikrina ekonomišką lėšų panaudojimą, buvo apskaičiuoti vieno pareiškėjo aptarnavimo kaštai, dalinant panaudotą specialiosios tikslinės dotacijos lėšų sumą iš pareiškėjų skaičiaus.

Pažymėtina, kad vieno pareiškėjo aptarnavimo kaštai buvo skaičiuojami, vertinant tik skirtos specialiosios dotacijos panaudojimą. 2010 m. vidutiniai vieno pareiškėjo aptarnavimo kaštai šalies mastu buvo 43,06 Lt. 2009 m. vidutiniai vieno pareiškėjo aptarnavimo kaštai šalies mastu buvo 48,87 Lt. 2008 m. vidutiniai vieno pareiškėjo aptarnavimo kaštai Lietuvoje buvo 66,76 Lt. 2007 m. – 64,47 Lt.

2010 m. 30 savivaldybių vieno pareiškėjo aptarnavimo kaštai buvo mažesni nei šalies vidurkis.

Vieno pareiškėjo aptarnavimo kaštai

Savivaldybė	Panaudota lėšų suma iš dotacijos	Pareiškėjų skaičius	1 konsultacijos kaina
Birštono sav.	3500	255	13,73
Klaipėdos r. sav.	7100	498	14,26
Rokiškio r. sav.	20800	1016	20,47
Šalčininkų r. sav.	18400,00	685	26,86
Neringos sav.	1200	43	27,91
Širvintų r. sav.	5500,00	180	30,56
Trakų r. sav.	10000,00	322	31,06
Raseinių r. sav.	28400	904	31,42
Klaipėdos m. sav.	67100	2081	32,24
Molėtų r. sav.	2700,00	83	32,53
Šiaulių r. sav.	30900	938	32,94
Vilkaviškio r. sav.	16700	491	34,01
Elektrėnų sav.	12200,00	358	34,08
Šilalės r. sav.	25300	736	34,38

Lazdijų r. sav.	21800	607	35,91
Kaišiadorių r. sav.	21600	598	36,12
Pasvalio r. sav.	32400	860	37,67
Jonavos r. sav.	13500	353	38,24
Joniškio r. sav.	28800	749	38,45
Kretingos r. sav.	37000	947	39,07
Marijampolės sav.	34400	871	39,49
Šakių r. sav.	19600	496	39,52
Ukmergės r. sav.	26300,00	665	39,55
Šiaulių m. sav.	75012,9	1851	40,53
Kelmės r. sav.	28400	700	40,57
Vilniaus m. sav.	220500,00	5407	40,78
Tauragės r. sav.	36400	884	41,18
Ignalinos r. sav.	10600,00	252	42,06
Pakruojo r. sav.	10400	244	42,62
Alytaus m. sav.	42900	1002	42,81
Anykščių r. sav.	15800	361	43,77
Kauno m. sav.	239800	5426	44,19
Plungės r. sav.	27900	626	44,57
Mažeikių r. sav.	25700	554	46,39
Kupiškio r. sav.	29600	622	47,59
Palangos m. sav.	8700	178	48,88
Akmenės r. sav.	40600	830	48,92
Kalvarijos sav.	11700	239	48,95
Kazlų Rūdos sav.	22398	455	49,23
Zarasų r. sav.	9600,00	195	49,23
Panevėžio r. sav.	28800	581	49,57
Visagino sav.	60300,00	1211	49,79
Radviliškio r. sav.	18000	355	50,70
Kauno r. sav.	29500	574	51,39
Švenčionių r. sav.	6800,00	132	51,52
Biržų r. sav.	23200	450	51,56
Vilniaus r. sav.	27000,00	522	51,72
Pagėgių sav.	17400	336	51,79
Rietavo sav.	19000	363	52,34
Prienų r. sav.	14800	265	55,85
Alytaus r.	15700	271	57,93
Telšių r. sav.	28300	486	58,23
Varėnos r. sav.	18000,00	307	58,63
Jurbarko r. sav.	27400	458	59,83
Kėdainių r. sav.	45900	754	60,88
Utenos r. sav.	24100	389	61,95
Druskininkų sav.	13600,00	216	62,96
Šilutės r. sav.	13400	186	72,04
Skuodo r. sav.	29414	403	72,99
Panevėžio m. sav.	67400	592	113,85
Viso:	1869224,90	43413	43,06

Birštono savivaldybėje vidutiniai vieno pareiškėjo aptarnavimo kaštai tokie maži, nes šioje savivaldybėje 2007 ir 2008 m./ buvo itin nedidelis pareiškėjų, pasinaudojusių pirmine teisine pagalba, skaičius (2007 m. – 34, 2008 m. – 74 asmenys). 2008 ir 2009 m. pareiškėjų skaičius gerokai didėjo (2009 m. – 285, 2010 m. – 255). Specialios tikslinės dotacijos dydis 2010 metams buvo skiriamas atsižvelgiant į 2008 m. pareiškėjų skaičių, kuris tuo laikotarpiu Birštono savivaldybėje buvo 3,44 karto mažesnis nei 2010 m. 2008 m. Realus vieno pareiškėjo aptarnavimo kaštai Birštono savivaldybėje (įvertinus sumą panaudotą tiek iš specialios tikslinės dotacijos, tiek iš savivaldybės biudžeto lėšų) yra 115,9 Lt ($(7100 \text{ Lt} + 26052 \text{ Lt}) / 255 = 115,9 \text{ Lt}$).

Panevėžio m. savivaldybėje pirmine teisine pagalba pasinaudojo 1408 pareiškėjai, 2010 m., tik 592. Vieno pareiškėjo aptarnavimo kaštai yra dideli dėl itin sumažėjusio pareiškėjų skaičiaus.

Paminėtina, kad 2010 m. buvo 1 savivaldybė, kurioje vieno pareiškėjo aptarnavimo kaštai viršijo 100 lt sumą. 2009 m. buvo 5 tokios savivaldybės, 2008 m. buvo 20 tokių savivaldybių, t. y. pastebima vidutinių vieno pareiškėjo aptarnavimo kaštų mažėjimo tendencija.

VII. PROBLEMOS, SU KURIOMIS SUSIDÜRĖ TARNYBOS ATLIKDAMOS PIRMINĖS TEISINĖS PAGALBOS TEIKIMO KOORDINAVIMĄ

Kauno Tarnyba nurodė, kad tam tikrais atvejais bendraujant su pareiškėjais, paaiškėjo, kad pirminę teisinę pagalbą teikiantys asmenys jiems skiria ne daugiau kaip 5-10 min. ir jiems šis laikas yra per trumpas išsiaiškinti jiems rūpimus klausimus, nors Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatyme numatyta 1 valandos trukmė su galimybe ją pratęsti. Pasitaiko atvejų, kai pirminę teisinę pagalbą teikiantys asmenys atsisako surašyti prašymus ir raštus valstybinėms institucijoms, nors tai pirminę teisinę pagalbą teikiančių institucijų pareiga. Jei asmuo kreipiasi dėl sprendimo galiojimo termino pratęsimo, pirminę teisinę pagalbą teikiantys asmenys neretai užpildo naują prašymą, nors turi būti pateiktas laisvos formos prašymas/ raštas dėl prašymo pratęsti sprendimo galiojimo laiką.

Pagrindinės problemos su kuriomis Klaipėdos Tarnyba 2010 m. susidūrė koordinuojant pirminės teisinės pagalbos teikimą: netiksliai užpildyti prašymai suteikti antrinę teisinę pagalbą: savivaldybės neinformuoja pareiškėjo apie mokėtiną antrinės teisinės pagalbos išlaidų sumą; netinkamai informuoja pareiškėją apie Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 12 straipsnio turinį; neprideda prie prašymo suteikti antrinę teisinę pagalbą asmens teisę gauti įrodančių, prašymą pagrindžiančių dokumentų; pasitaikė atvejų kai prašymai suteikti antrinę teisinę pagalbą buvo nepasirašyti. Bendraujant su pareiškėjais, pastebėta, kad didžioji dalis savivaldybėse pirminę teisinę pagalbą teikiančių asmenų padėdami pildyti prašymą suteikti antrinę teisinę pagalbą neinformuoja pareiškėjo apie mokėtiną antrinės teisinės pagalbos išlaidų sumą, tačiau prašyme pažymi, kad pareiškėjas sutinka apmokėti antrinės teisinės pagalbos išlaidas, ir kartais net nurodo, kad pareiškėjas yra supažindintas su preliminaria antrinės teisinės pagalbos išlaidų suma. Kartais pokalbio metu su pareiškėju ar net jau priėmus sprendimą, išaiškėja, kad pareiškėjas nesutinka apmokėti antrinės teisinės pagalbos išlaidų bei nebuvo supažindintas su preliminaria suma. Pirminę teisinę pagalbą teikiantys asmenys ne visada vykdo savo pareigą ieškoti galimybių ir padėti pareiškėjams ginčus spręsti taikiai. Kartais pareiškėjai buvo nukreipiami į Tarnybą, neatlikus prieš tai būtinų veiksmų, priskirtinų pirminei teisinei pagalbai (pvz. dokumentų ir prašymų (ne procesinių) parengimas kitoms valstybės ar savivaldybių institucijoms).

Šiaulių Tarnyba nurodė, kad 2010 m. koordinuojant pirminės teisinės pagalbos teikimą, pastebėta, kad pasitaiko netiksliai užpildytų prašymų suteikti antrinę teisinę pagalbą, prašymai pildomi, nors akivaizdžiai matomas pareiškėjo prašymo neperspektyvumas arba pajamos viršija Vyriausybės nustatytus turto ir pajamų lygius, gaunami prašymai be dokumentų, patvirtinančių asmens teisę į antrinę teisinę pagalbą. Tarnyba nustatė, jog 2010 metais dėl Akmenės, Telšių r. Šiaulių r. Šiaulių m. savivaldybės specialistų netinkamo prašymo suteikti antrinę teisinę pagalbą užpildymo, dėl nepateiktų

pareiškėjo reikalavimą pagrindžiančių dokumentų bei dokumentų, įrodančių pareiškėjo teisę gauti antrinę teisinę pagalbą buvo kreiptasi papildomai į pareiškėjus dėl duomenų (dokumentų) pateikimo.

VIII PIRMINĘ IR ANTRINĘ TEISINĘ PAGALBĄ TEIKIANČIŲ SUBJEKTŲ BENDRADARBIAVIMAS

2010 m. Kauno Taryba suorganizavo 1 susitikimą su 17 Kauno Tarybos veiklos teritorijoje esančių savivaldybių atstovais, teikiančiais pirminę teisinę pagalbą. Atsižvelgdama į pirminę teisinę pagalbą teikiančių institucijų atstovų prašymus parengti supaprastintą pirminę teisinę pagalbą teikiančių institucijų ataskaitų tvarką ir formas, Kauno Taryba sukūrė ir išsiuntė pirminę teisinę pagalbą organizuojančioms institucijoms rekomendacinio pobūdžio vieningą ir tikslią elektroninę ataskaitų pateikimo tvarką ir formas. Pirminę teisinę pagalbą teikiantiems asmenims pateikus ataskaitas už 2010 m. žymiai sumažėjo ataskaitų rengimo problemų (atitinkamos savivaldybės gyventojų skaičiaus nustatymas, panaudota lėšų suma, lėšos skirtos pirminei teisei pagalbai ir t.t.), kadangi pasirinkus norimą savivaldybę, dauguma duomenų į lentelę įrašomi automatiškai.

Panevėžio Taryba pranešė, kad 2010 m. buvo organizuotas vienas susirinkimas su pirminę teisinę pagalbą teikiančiais specialistais. Susirinkime dalyvavo visų apygardos rajonų specialistai, teikiantys pirminę teisinę pagalbą. Jo metu apžvelgti teisės aktų pakeitimai, susiję su valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimu. Apsvarstytos dažniausiai pasitaikančios klaidos konsultuojant pareiškėjus, pildant prašymus suteikti antrinę teisinę pagalbą. Taryba akcentavo sieksianti glaudaus, dalykiško bendradarbiavimo su pirminės teisinės pagalbos specialistais, kad būtų teikiama kvalifikuota ir kokybiška valstybės garantuojama teisinė pagalba. Savivaldybių specialistai išsakė pageidavimus dėl mokymų organizavimo, dėl informacinės medžiagos įsigijimo. Šiuo metu su pirminės teisinės pagalbos specialistais tarnybos darbuotojai dažnai bendrauja elektroniniu paštu, telefonu, dalinasi informacija, konsultuojasi darbe išylančiais klausimais.

Klaipėdos Taryba, siekdama užtikrinti tinkamą Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 9 straipsnio 3 dalies 1 punkto įgyvendinimą, Tarybos patalpose 2010-10-08 suorganizavo susitikimą su pirminę teisinę pagalbą teikiančiais asmenimis.

Klaipėdos Taryba prieš suorganizuodama susitikimą su pirminę teisinę pagalbą teikiančiais asmenimis, išanalizavo gautus netiksliai užpildytus prašymus ir nustatė pagrindines kylančias problemas bei dažniausiai pasitaikančius prašymų pildymo trūkumus: be pareiškėjų parašų; ne visi prašyme punktai užpildyti; užpildyti prašymai, nors akivaizdžiai matomas pareiškėjo prašymo reikalavimo nepagrįstumas ir atstovavimo neperspektyvumas arba pareiškėjo pajamos viršija Vyriausybės nustatytus turto ir pajamų lygius; nenurodomi pridedami dokumentai bei kita. Klaipėdos Taryba surengto susitikimo metu, visoms savivaldybėms pateikė ir dalomąją medžiagą, kurioje aptartos pagrindinės problemomis ir pateikti pasiūlymai bei pastabos dėl geresnio prašymų pildymo.

Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos kolegijos posėdyje nusprendus, kad sprendimas suteikti antrinę teisinę pagalbą priimamas vienai proceso stadijai, Klaipėdos Taryba apie tai raštu informavo savivaldybes. Pasitaikydavo, kad pareiškėjui kreipusis į pirminę teisinę pagalbą teikiančius asmenis dėl prašymo suteikti antrinę teisinę pagalbą užpildymo kitai proceso stadijai, pirminę teisinę pagalbą teikiantys asmenys atsisakydavo užpildyti pareiškėjui prašymą, motyvuodami tuo, kad pareiškėjas pakartotinai kreipiasi tuo pačiu klausimu. Susirinkimo metu, buvo dar kartą aptarta ir išanalizuota ši problema bei išaiškintas problemos sprendimo būdas.

Taip pat Klaipėdos Taryba, susirinkimo metu prašė bei skatino pirminę teisinę pagalbą teikiančius asmenis kartu siekti glaudesnio ir sklandesnio bendradarbiavimo. Siūlė konsultotis su Tarybos specialistais telefonu arba elektroniniu paštu dėl kylančių problemų sprendimo, siekiant efektyvesnio ir sklandesnio valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo.

Šiaulių Taryba 2010 m. neorganizavo susitikimo su pirminę teisinę pagalbą teikiančiais asmenimis. Paminėtina, kad Taryba su pirminę teisinę pagalbą teikiančiais specialistais nuolat bendravo el. paštu, telefonu, kad problemos būtų sprendžiamos operatyviai ir efektyviai.

Vilniaus Taryba pranešė, kad 2010-10-20 buvo suorganizuotas susitikimas su savivaldybių darbuotojais, organizuojančiais ir teikiančiais pirminę teisinę pagalbą, kurio metu aptartos problemos,

kylančios teikiant pirminę teisinę pagalbą ir nagrinėjant savivaldybių siunčiamus prašymus dėl antrinės teisinės pagalbos suteikimo. Susitikimo metu savivaldybių specialistams pateiktos rekomendacijos, kaip pildyti prašymus dėl antrinės teisinės pagalbos suteikimo ir kokius dokumentus būtina pridėti, o taip pat aptartos savivaldybių institucijų veiklos organizuojant ir teikiant pirminę teisinę pagalbą ataskaitų rengimo problemos. Susitikimo metu savivaldybių specialistams padalinta medžiaga apie tai, kaip apskaičiuoti turto ir pajamų lygius antrinei teisinei pagalbai gauti ir antrinės teisinės pagalbos išlaidų dydį bei suteikta kita informacija, reikšminga teikiant pirminę teisinę pagalbą.

Be anksčiau minėto susitikimo, 2010 metais Vilniaus Taryba taip pat organizavo atskirus susitikimus Šalčininkų, Švenčionių, Zarasų rajono ir Druskininkų savivaldybėse su šių savivaldybių darbuotojais bei gyventojais. Šių susitikimų metu su pirminę teisinę pagalbą teikiančiais specialistais buvo aptartos problemos, kylančios jų veikloje bei pateikti pasiūlymai dėl pirminės teisinės pagalbos teikimo tobulinimo.

SANTRAUKA

1. Dauguma savivaldybių institucijų tinkamai užtikrino joms įstatymu priskirtos funkcijos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos srityje – nuolat per visuomenės informavimo priemones, susitikimuose su gyventojais informuoti vietos gyventojus apie galimybes gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą ir jos teikimo sąlygas – įgyvendinimą.

2. Lyginant 2009 m. ir 2010 m. duomenis, darytina išvada, kad **1,196 procento** sumažėję vidutinis per mėnesį besikreipiančių pirminės teisinės pagalbos asmenų skaičius vienoje savivaldybėje.

3. 2010 m. **3** pareiškėjams (2009 m. – 10 pareiškėjų, 2008 m. – **11** pareiškėjų, 2007 m. – **170** pareiškėjų, 2006 m. – **407** pareiškėjams) savivaldybės vykdomosios institucijos ar jos įgalioto asmens sprendimu buvo pratęsta pirminės teisinės pagalbos teikimo trukmė, visiems šiems (trims) pareiškėjams pirminės teisinės pagalbos teikimo trukmė buvo pratęsta Vilniaus m. savivaldybėje.

4. Vadovaujantis Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 11 straipsnio 5 dalyje nustatytais pagrindais, *atsisakyta suteikti pirminę teisinę pagalbą 70 asmenų* (2009 m. – 84 asmenims, 2008 m. – **138** asmenims, 2007 m. – **75**, 2006 m. – **174** asmenims), daugiausiai iš jų – Kėdainių r. savivaldybėje (36 asmenims) ir Vilniaus r. savivaldybėje (28 asmenims).

5. 2009 m. Iš viso savivaldybėse buvo gauti **8** skundai (2009 m. – 5 skundai, 2008 m. – **18** skundų, 2007 m. – **8** skundai, 2006 m. – **4** skundai) dėl pirminės teisinės pagalbos teikimo (daugiausia Kauno m. savivaldybėje – 4 skundai).

6. Teikiant pirminę teisinę pagalbą 2010 m. iš viso buvo parengtos **17** taikos sutartys. Tai sudaro **0,04 proc.** nuo visų klausimų, kuriais buvo teikta pirminė teisinė pagalba. 2009 m. buvo parengtos 36 taikos sutartys (tai sudarė **0,09 proc.** nuo visų klausimų, kuriais buvo teikta pirminė teisinė pagalba). 2008 m. buvo parengtos 47 taikos sutartys (tai sudarė **0,117 proc.** nuo visų klausimų, kuriais buvo teikta pirminė teisinė pagalba). 2007 m. – **25** taikos sutartys, tai sudarė **0,069 proc.** nuo visų klausimų, kuriais buvo teikta pirminė teisinė pagalba, 2006 m. – **35** taikos sutartys, tai sudarė **0,1 proc.** nuo visų klausimų, kuriais buvo teikta pirminė teisinė pagalba. 2005 m. buvo parengtos **62** taikos sutartys, tai sudarė **0,37 proc.** nuo visų klausimų, kuriais buvo teikta pirminė teisinė pagalba. Lyginant 2009 ir 2010 m. duomenis, darytina išvada, kad 2010 m. kone dvibubai mažiau galimų teisinių ginčų buvo išsąsąta taikiu susitarimu. Manytina, kad taikos sutarties instituto taikymas pirminės teisinės pagalbos srityje nėra pakankamai išvystytas.

7. Lyginant 2005 m., 2006 m., 2007 m., 2008 m. ir 2009 m. duomenis, darytina išvada, kad pirminę teisinę pagalbą teikiantys asmenys kasmet surašo ar padeda surašyti vis daugiau prašymų suteikti antrinę teisinę pagalbą, t.y. vis daugiau asmenų siekia ginti savo pažeistas teises ir įstatymų saugomus interesus teisme naudodamiesi valstybės garantuojama antrine teisine pagalba.

8. Lyginat specialios tikslinės dotacijos panaudojimą 2008, 2007 bei 2009 metais, pastebėtina, kad kasmet didėjo specialios tikslinės dotacijos dalis, panaudojama asmenų, teikiančių pirminę teisinę pagalbą, atlygiui už suteiktas paslaugas, bei mažėjo specialios tikslinės dotacijos dalis, panaudota išlaidoms susijusioms su pirminės teisinės pagalbos teikimu, kitoms savivaldybių biudžeto reikmėms finansuoti (savivaldybių biudžetų įsiskolinimams dengti) bei grąžinta į valstybės biudžetą. 2010 metais pastebima priešinga tendencija – lyginant su ankstesniais laikotarpiais, mažėjo specialios tikslinės dotacijos dalis, panaudojama asmenų, teikiančių pirminę teisinę pagalbą, atlygiui už suteiktas paslaugas, bei didėjo specialios tikslinės dotacijos dalis, panaudota išlaidoms susijusioms su pirminės teisinės pagalbos teikimu, kitoms savivaldybių biudžeto reikmėms finansuoti

9. Vidutiniai vieno pareiškėjo aptarnavimo kaštai 2010 m. buvo mažesni nei 2007 m. ir 2008 m. ir 2009 m.:

- 2007 m. – 66,76 Lt;
- 2008 m. – 64,47 Lt;
- 2009 m. – 48,87 Lt;
- 2010 m. – 43,06 Lt.

11. Manytina, kad savivaldybių institucijoms yra sudėtinga pateikti tikslų lėšų panaudojimą tais atvejais, kai pirminę teisinę pagalbą teikiantis asmuo, esant nedideliame pareiškėjų skaičiui, vykdo ir kitas funkcijas, nesusijusias su pirminės teisinės pagalbos teikimu (t. y. nėra galimybių įvertinti, kokia lėšų dalis, panaudota vieno specialisto darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo įmokoms mokėti bei darbo vietos išlaikymui, teko pirminės teisinės pagalbos teikimo funkcijai vykdyti). Pateikiant netikslūs duomenis, nėra galimybės įvertinti lėšų poreikio pirminės teisinės pagalbos teikimui bei apskaičiuoti realius vieno pareiškėjo aptarnavimo kaštus kiekvienoje savivaldybėje.

PASIŪLYMAI

1. Poreikis mažinti valstybės išlaidas, atsižvelgiant į sunkią valstybės finansinę ekonominę padėtį, turėjo įtakos ir valstybės biudžeto lėšų, skiriamų pirminei teisinei pagalbai finansuoti, mažinimui. Atsižvelgiant į tai, savivaldybių institucijos, kaip ir 2011 metais, įvertinusios numatomus asignavimus, turi ieškoti galimybių užtikrinti pirminės teisinės pagalbos teikimą, pasirenkant ekonomiškiausią pirminės teisinės pagalbos teikimo būdą, bei imtis kitų organizacinių priemonių (pavyzdžiui, užtikrinant išankstinę pareiškėjų registraciją bei priėmimą ne vėliau kaip per 5 dienas nuo kreipimosi dienos ar kt.), kurios leistų taupiau naudoti skirtas lėšas, sudarant gyventojams galimybę gauti pirminę teisinę pagalbą, nepažeidžiant teisės aktų reikalavimų.

2. Atsižvelgiant į tai, kad 2010 m. dauguma savivaldybių užtikrino tinkamą visuomenės informavimą apie galimybes gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą ir į tai, kad 2012 metais neplanuojama didinti adignavimų sumos, skiriamos pirminės teisinės pagalbos teikimo funkcijai vykdyti, kaip ir 2011 metais, *rekomenduojame* Visuomenės informavimo apie valstybės garantuojamą teisinę pagalbą metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2007 m. vasario 1 d. įsakymu Nr. 1R-46, nuostatas įgyvendinti pagal finansines galimybes, užtikrinant tinkamą informavimą savivaldybių interneto tinklalapiuose bei pateikiant informaciją skelbimo lentose.

3. Siekiant įvertinti pirminę teisinę pagalbą teikiančių specialistų veiklos kokybę (pareiškėjų apklausos būdu), Teisingumo ministerija parengs ir pateiks Tarnyboms išplatinti savivaldybių administracijoms anketas, kurias, baigus konsultaciją, pirminę teisinę pagalbą teikiantis specialistas pasiūlys pareiškėjui užpildyti. Užpildytas anketas savivaldybių institucijos pateiks apibendrinti Tarnyboms, kurios apibendrintą informaciją pateiks Teisingumo ministerijai kartu su savivaldybių institucijų ataskaitų apie antrinės teisinės pagalbos teikimą ir jos teikimo organizavimą apibendrinimu.